

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél

VII. évfolyam 3. szám 2014

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Lámfalusi Ibolya
lamfalusi.ibolya@aki.gov.hu

Domán Csaba
doman.csaba@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Területalapú támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok	6
Piaci és egyéb támogatások	8
Nemzeti támogatások.....	9
Kiegészítő táblák.....	11
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	12
Állattenyésztési támogatások.....	12
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	14
Kertészet ágazat támogatása	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	15
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	16
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	20
MFB hitelprogramok	21
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	22
Költségvetési kamat és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	24
Növekedési Hitelprogram (NHP)	24
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	26
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	28
EU referencia-kamatláb	29
Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései	31
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége	33
Kiegészítő táblák	34

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra rendelkezésre álló 875,3 milliárd forint keretből 463,5 milliárd forint került felhasználásra az első félév során, tehát az előirányzat időarányos része, 53 százaléka eljutott a gazdálkodókhoz (1. táblázat). Ez az arány az előző év azonos időszakához képest magasabb, akkor a keretösszeg 40,6 százalékát folyósították az első félév során.

A kifizetések kétharmada a SAPS-hoz kapcsolódott, 21,8 százalékát a vidékfejlesztést célzó támogatások tették ki, 8,2 százalék volt a nemzeti támogatások aránya

és 2,3 százalékát fordították piaci intézkedésekre és egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatásokra.

Az előirányzat teljesülése 2014. június 30-ig a vidékfejlesztési támogatásoknál 27,5 százalék, a nemzeti támogatásoknál 40,5 százalék, a piaci és egyéb támogatásoknál 32,4 százalék, a területalapú támogatásoknál (a kifizetési rendből adódóan) 82,5 százalék volt.

1. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások teljesülése, 2014**

Jogcím	Aktuális előirányzat	I-II. negyedévi kifizetés	Aktuális előirányzat felhasználása (százalék)
I. SAPS és a hozzá kapcsolódó elkülönített és különleges támogatások	380 319	313 672	82,5
II. Vidékfejlesztési támogatások és HOP	368 611	101 251	27,5
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	335 059	100 383	30,0
<i>I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása</i>	109 840	33 972	30,9
<i>II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése</i>	112 883	36 998	32,8
<i>III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése</i>	74 964	17 546	23,4
<i>IV. tengely: Leader intézkedések</i>	26 861	9 556	35,6
<i>Technikai segítségnyújtás</i>	10 510	2 310	22,0
Halászati Operatív Program	8 552	864	10,1
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	0	4	-
Új Vidékfejlesztési Program	25 000	0	0,0
III. Piaci és egyéb támogatások	32 177	10 431	32,4
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	13 978	3 718	26,6
Agrárpiaci támogatások	18 199	6 713	36,9
Belpiaci intézkedések	18 179	6 587	36,2
<i>Ebből: Borászati ágazat támogatása</i>		3 691	
Külpiaci intézkedések	20	4	22,0
Intervenciók költségei	0	122	
IV. Nemzeti támogatások	94 147	38 124	40,5
Agrártámogatások mindösszesen	875 253	463 478	53,0

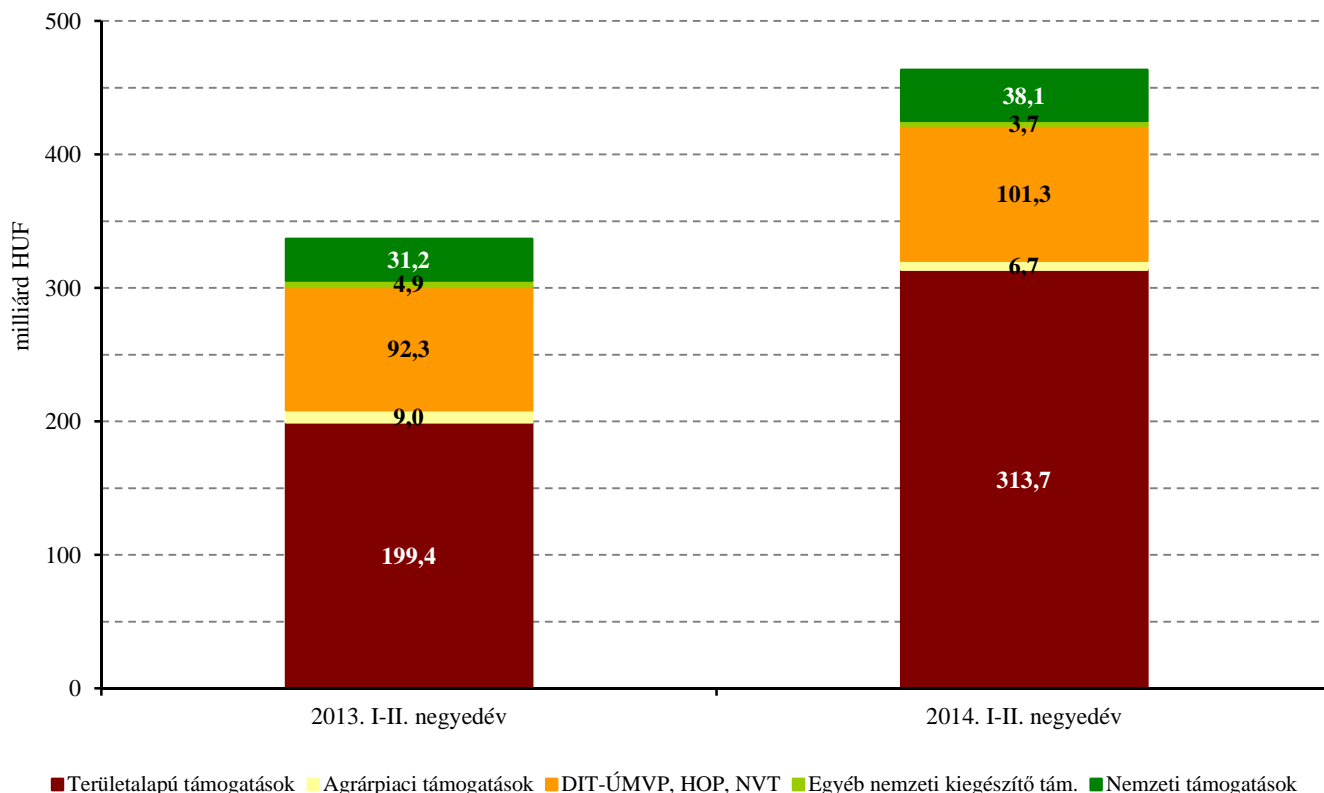
Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: Az agrártámogatások között szerepelnek olyan jogcímek 14,1 milliárd forint értékben, melyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen Uniós programok árfolyam-különbözete, Egyéb EU által nem térített kiadások, Uniós programok ÁFA fedezete).

Az első félévben folyósított támogatások összege 126,7 milliárd forinttal, 37,6 százalékkal volt több a 2013. év azonos időszakában kifizetett összegnél. A főbb támogatási jogcímcsoportok közül a területalapú támogatásoknál volt jelentősebb növekedés, ami azzal magyarázható, hogy az előző évi keret második részének kifizetésére 2014. első felében került sor, és ez érdemben nagyobb összeg volt, mint a 2012-ről 2013-ra áthúzódott támogatás. A vidékfejlesztési programok és a nemzeti támogatások kifizetései is kis mértékben meghaladták az egy évvel korábbit, az agrárpiaci támogatásoké valamelyest csökkent (1. ábra).

tésére 2014. első felében került sor, és ez érdemben nagyobb összeg volt, mint a 2012-ről 2013-ra áthúzódott támogatás. A vidékfejlesztési programok és a nemzeti támogatások kifizetései is kis mértékben meghaladták az egy évvel korábbit, az agrárpiaci támogatásoké valamelyest csökkent (1. ábra).

1. ábra: **Agrártámogatások főbb jogcímeinek első negyedévi kifizetései, 2013 és 2014**

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 875,3 milliárd forintos keretösszegének 22,6 százaléka származik a nemzeti költségvetésből, 77,4 százalékat uniós források fedezték. Az első félévi 463,5 milliárd forint kifizetésnek 14,5 százalékat a központi költségvetés, 85,5 százalékat pedig az EU pénzügyi alapjai biztosították (2. táblázat).

sok fedezték. Az első félévi 463,5 milliárd forint kifizetésnek 14,5 százalékat a központi költségvetés, 85,5 százalékat pedig az EU pénzügyi alapjai biztosították (2. táblázat).

2. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2014**

Forrás	millió HUF					
	2014. évi aktuális előirányzat			2014. I-II. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	94 147	-	94 147	38 124	-	38 124
EU társfinanszírozású támogatások	382 589	278 949	103 640	104 969	76 117	28 852
Közvetlen EU kifizetések	398 518	398 518	-	320 385	320 385	-
Összesen	875 253	677 466	197 787	463 478	396 503	66 976

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: Az Új Vidékfejlesztési Program keretében nyújtható támogatások 15 százaléka nemzeti és 85 százaléka uniós forrásokból lesz finanszírozva, a 25 000 forint előirányzatot is ilyen arányban osztottuk meg.

Területalapú támogatások

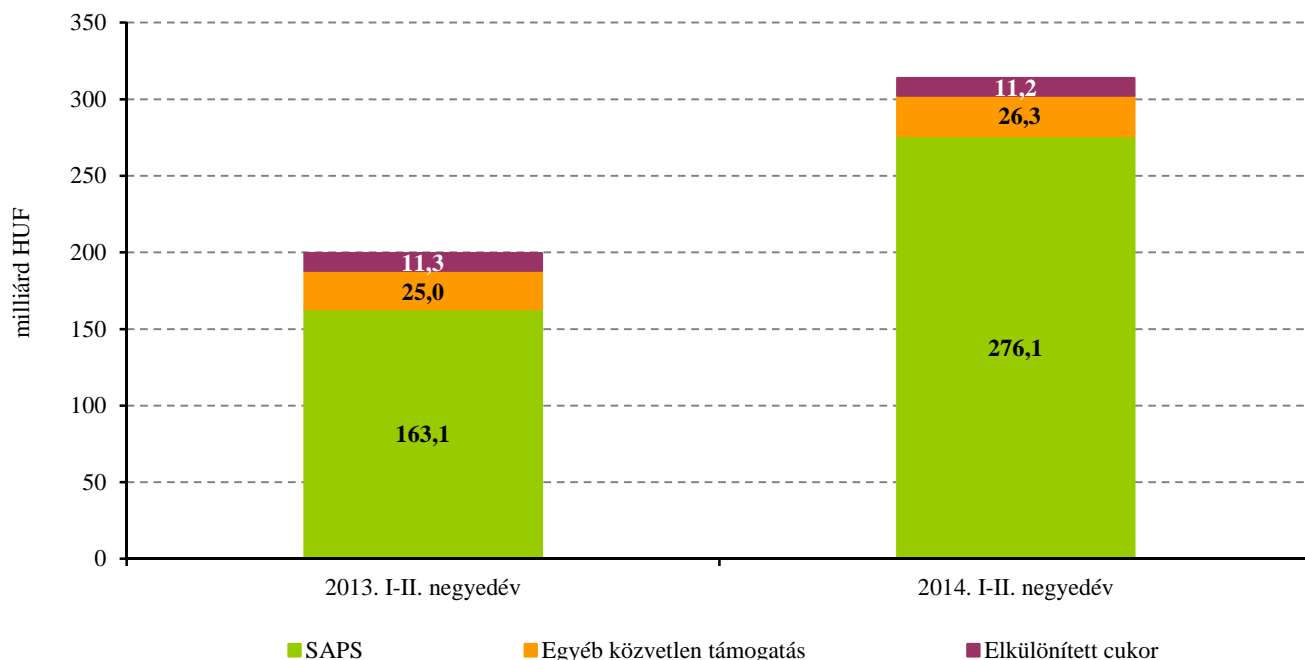
Az EU által folyósított 313,7 milliárd forint közvetlen termelői támogatásból 276,1 milliárd forint volt az egységes területalapú támogatás, ami a 2013. évi SAPS keret 2014-re áthúzódó második részlete, a kifizetési rendből adódóan.

Május végén megkezdődött a 73/2009/EK rendelet 68. cikke alapján nyújtható, területalapú támogatásokhoz kapcsolódó különleges és elkülönített támogatások, szerkezetátalakítási támogatások folyósítása, a félév végéig 37,5 milliárd forintot kaptak meg a termelők. Elkülönített cukortámogatásra 11,2 milliárd forint, elkülönített zöldség-gyümölcs támogatásra 1,3 milliárd forint,

elkülönített bogyós gyümölcs támogatásra 0,1 milliárd forint kifizetés történt. Különleges tejtámogatásra 1,1 milliárd forint, különleges rizstámogatásra 0,3 milliárd forint folyósítása valósult meg. Zöldség, gyümölcs és a dohány szerkezetátalakításra 9,4 milliárd forint, kőröző szerkezetátalakításra 12,2 milliárd forint támogatás teljesült.

Az előző év azonos időszakával összehasonlítva másfélszeresére nőtt a termelők részére átutalt közvetlen termelői támogatások összege (2. ábra).

2. ábra: **Területalapú támogatások teljesülése**

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Vidékfejlesztési és halászati programok

Az uniós társfinanszírozással megvalósuló vidékfejlesztési és halászati programok aktuális előirányzata 2014-re 368,6 milliárd forint. Az első félévben a keret egynegyede, 101,3 milliárd forint került felhasználásra, ennek 99,1 százaléka a Darányi Ignác Terv (korábban ÚMVP) intézkedéseire nyújtott fedezetet (3. táblázat).

A DIT-ÚMVP intézkedéseire 2014-ben rendelkezésre álló 335,1 milliárd forintos keretből június végéig

100,4 milliárd forint lett kifizetve. Ennek 37 százaléka a környezet és vidék fejlesztését célzó támogatás volt (II. tengely), ezen belül az Agrár-környezetgazdálkodás jogcímhez kapcsolódott 25,1 milliárd forint. Az első tengelybe tartozó jellemzően beruházási támogatásokra 34,0 milliárd forint, a III. tengelyből finanszírozható egyéb vidékfejlesztési intézkedésekre 17,5 milliárd forint került kifizetésre (3. ábra).

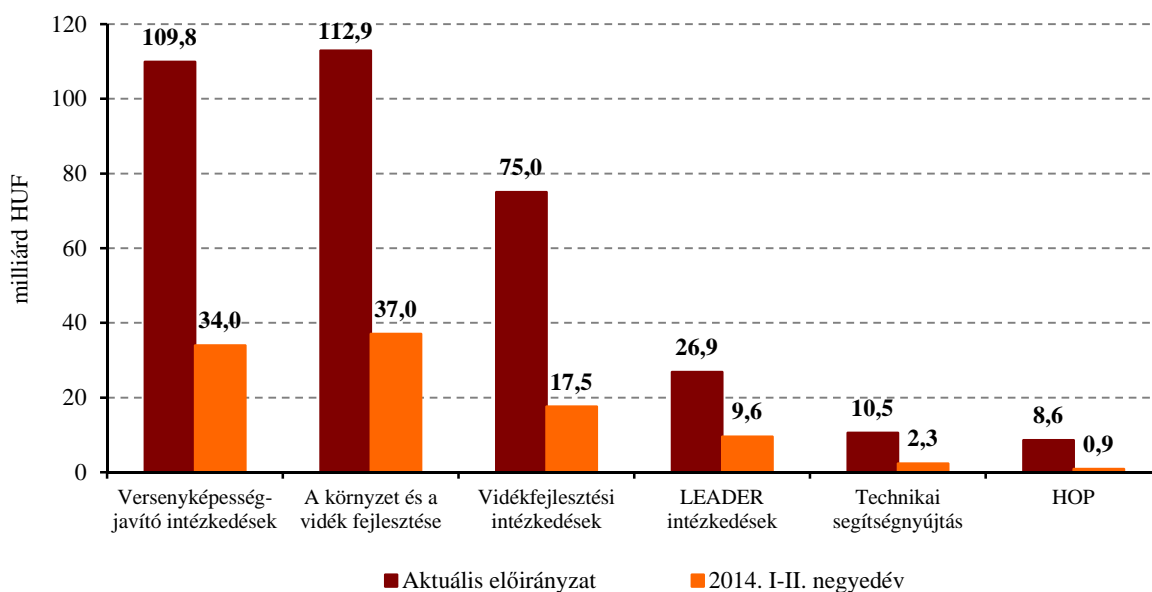
3. táblázat: Vidékfejlesztési és halászati támogatások teljesülése, 2014

millió HUF

Jogcím	Aktuális előirányzat	I-II. negyedévi kifizetés	Aktuális előirányzat felhasználása (százalék)
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	335 059	100 383	30,0
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	109 840	33 972	30,9
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	112 883	36 998	32,8
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	74 964	17 546	23,4
IV. tengely: Leader intézkedések	26 861	9 556	35,6
Technikai segítségnyújtás	10 510	2 310	22,0
Halászati Operatív Program	8 552	864	10,1
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	0	4	-
Új Vidékfejlesztési Program	25 000	0	0,0
EU társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	368 611	101 251	27,5

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

3. ábra: Darányi Ignác Terv - Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kifizetései, 2014

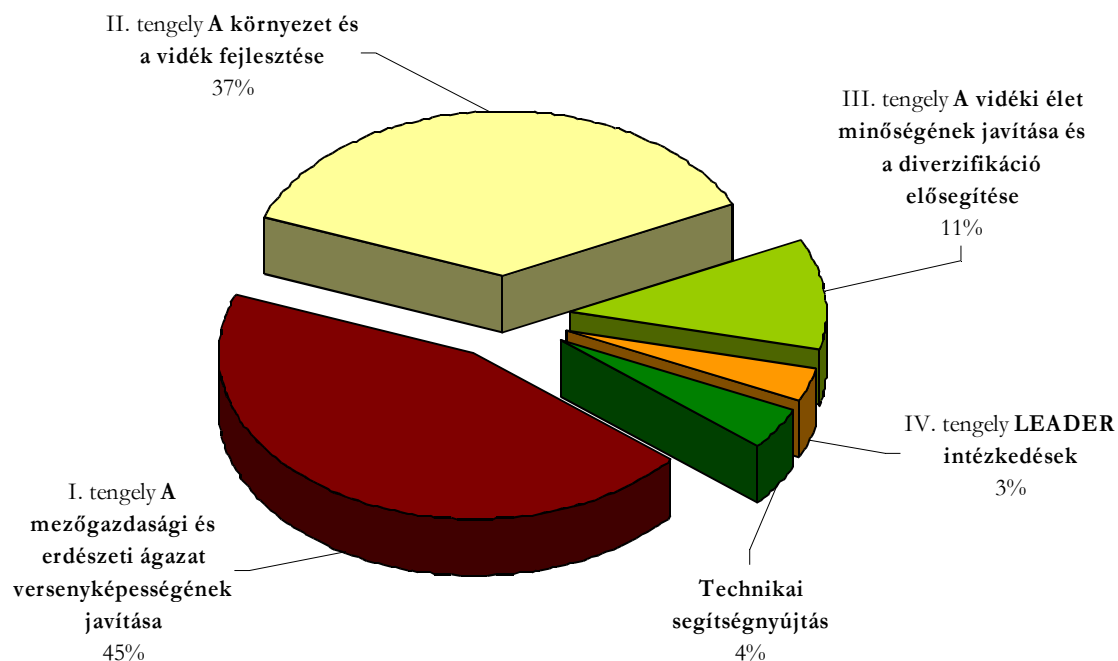
Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A DIT-ÚMVP intézkedéseire 2007-2013 között rendelkezésre álló teljes forrásnak eddig 78,6 százaléka került felhasználásra. Az uniós szabályozás alapján a lekötések kifizetése a 2013. évet követően még további két évig lehetséges.

A DIT-ÚMVP eddigi összes kifizetésének negyötöde az I. és II. tengelyhez kapcsolódott. A program

keretében 2014. június 30-ig 1154,7 milliárd forint összegű vidékfejlesztési támogatást vettek igénybe a gazdálkodók, amelynek csaknem fele, 44,8 százaléka a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítását szolgálta, 36,8 százaléka pedig a környezet és vidék fejlesztését (4. ábra).

4. ábra: **DIT - ÚMVP kifizetések tengelyenként, kumulált adatok 2007-2014**

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Piaci és egyéb támogatások

Az agrárpiaci támogatások tervezett forrásainak összege 2014-ben 18,2 milliárd forint. Ennek 36,9 százaléka a félév végéig felhasználásra került. A nemzeti kiegészítő támogatással működő programok keretében 2014 első félévében 6,6 milliárd forint támogatásban részesültek a gazdák, melyből 3,7 milliárd forint volt a nemzeti rész, 2,9 milliárd forint pedig az uniós forrásból finanszírozott rész, ez utóbbi a belpiaci támogatások között szerepel.

A szőlészet és borászat ágazat 2014. év első félévében 3,7 milliárd forint támogatást kapott, ebből 2,3 milliárd forint a szőlőültetvények szerkezet-átalakítását és átállítását szolgálta, 1,2 milliárd forintot fordíthattak beruházásokra a termelők.

A külpiaci intézkedések közül 2014. június végéig csak az élő szarvasmarha és marhahús export-támogatása jogcímen történt kifizetés 4,4 millió forint összegben (4. táblázat).

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2014**

	millió HUF	
Jogcím	Aktuális előirányzat	2014. I-II. negyedév
Agrárpiaci támogatások	18 199	6 713
Belpiaci intézkedések		6 587
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része		2 896
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>		97
<i>Iskolatej program</i>		310
<i>Iskolagyümölcs program</i>		709
<i>Egyes speciális szövetkezők támogatása</i>		1 590
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>		189
Borászati ágazat támogatása		3 691
<i>Szőlőültetvények szerkezet-átalakításának és átállításának támogatása</i>		2 261
<i>Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésének támogatása</i>		1 158
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő leparlásának támogatása</i>		272
Külpiaci intézkedések		4
<i>Baromfi és baromfihús exporttámogatás</i>		0
<i>Élő marha és marhahús exporttámogatás</i>		4
<i>Tojás export</i>		0
Intervenciók költségei		122
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	13 978	3 718
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>		97
<i>Iskolatej program</i>		1 425
<i>Iskolagyümölcs program</i>		804
<i>Egyes speciális szövetkezők támogatása</i>		746
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>		67
<i>Uniós programok ÁFA-fedezete</i>		579
Összesen	32 177	10 431

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: Az Uniós programok ÁFA-fedezete nem tekinthető kimondottan termelői támogatásnak.

Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatások költségvetési keretösszege 2014-ben 94,1 milliárd forint. A keret 40,5 százaléka, 38,1 milliárd forint kifizetése történt meg az első félévben (5. táblázat).

Az előirányzatnak, valamint az első félév kifizetéseinek fele a folyó kiadások és jövedelemtámogatások jogcímeihez kapcsolódott. Ezen belül az átmeneti nemzeti támogatások (a *top-up* utódja) aránya meghatározó volt, 58,9 százalék. Jelentős összegű folyósítás történt a nemzeti tejtámogatás jogcímen, 4,4 milliárd forint, emellett anyatehén támogatásra 2,8 milliárd forint, húsmarhatartásra 1,8 milliárd forint, anyajuh de minimis támogatásra 1,5 milliárd forint lett kifizetve (6. táblázat). Több, különböző állattenyésztési ágazatot segítő támogatás forrása az előirányzat, amelyek közül legjelentősebbek az állatjóléti támogatások. A baromfi állatjóléti támogatásra fordítható összeg 2014-ben csaknem megduplázódott, 8,0 milliárd forint lett, a sertés állatjóléti

támogatás pedig 8,5 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre. Tekintettel arra, hogy a támogatás negyedévente igényelhető, az első féléves kifizetési adatokban a támogatási összegek emelése még nem jelentkezik. A beadási határidők és a hiánypótlások beérkezése miatt ebben az időszakban még a 2013. évi utolsó negyedév igényeinek kifizetése történt meg (a baromfi állatjóléti támogatás esetében a kifizetés 1,0 milliárd forint és 3,2 millió forint elmaradás, a sertésé 1,9 milliárd forint volt).

A tárca 2014-től megemelte a mezei őrszolgálat megalakításához, fenntartásához és működéséhez nyújtandó állami hozzájárulás összegét annak érdekében, hogy az önkormányzatokat mezei őrszolgálat létesítésére és működtetésére ösztönözze. A 2014. évtől az önkormányzatok 500 ezer Ft/fő megalakítási, és 90 ezer Ft/hó/fő működési hozzájárulást igényelhetnek, amely negyedévente a NAV-on keresztül hívható le. Az első félévében 235,3 millió forint kifizetés történt.

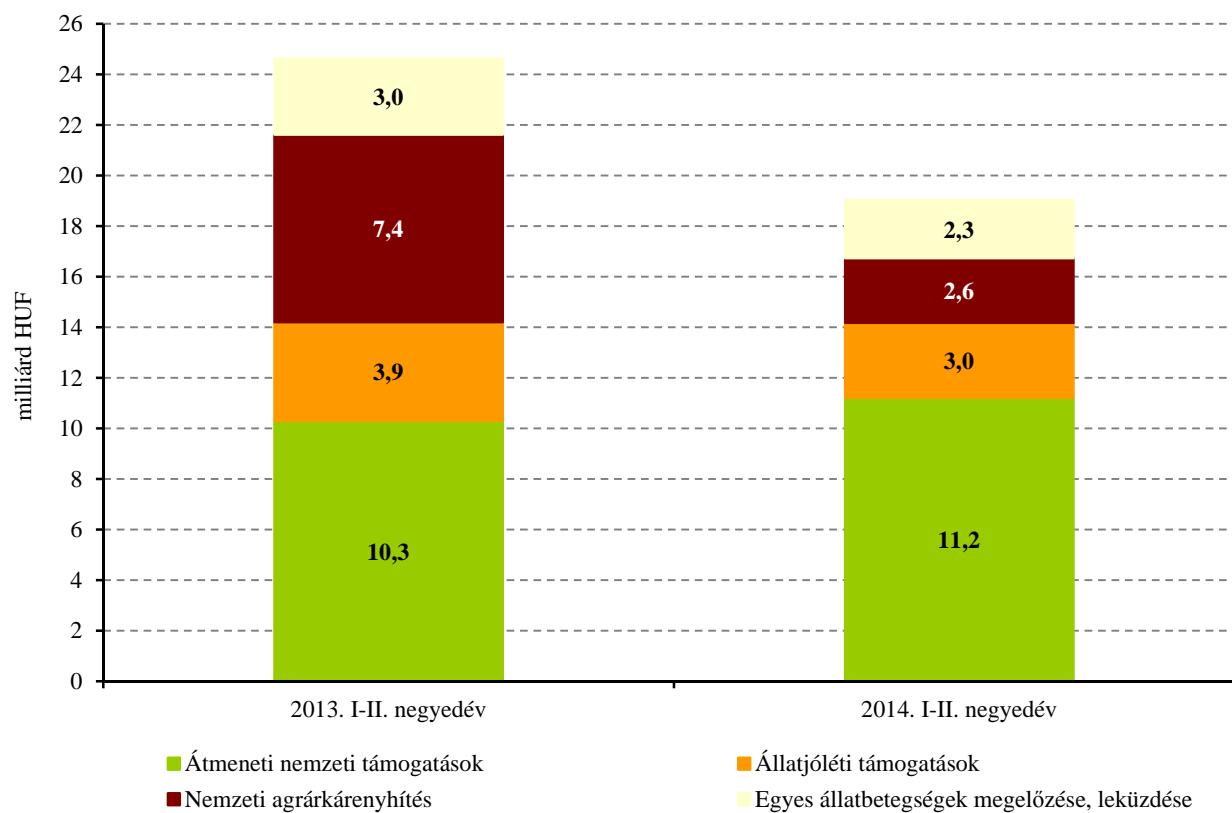
5. táblázat: **Nemzeti támogatások teljesülése, 2014**

	millió HUF	
Jogcím	Aktuális előirányzat	2014. I-II. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	49 886	19 066
<i>ebből: Átmeneti nemzeti támogatások</i>	15 980	11 223
<i>Állatjóléti támogatások</i>	15 361	2 956
<i>Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése</i>	7 770	2 294
<i>Állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási támogatása</i>	3 000	345
<i>Cukorrépa termelők nemzeti kiegészítő tám.</i>	1 600	0
<i>Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)</i>	250	156
<i>Biztosítási díjtámogatás a mg-ban</i>	700	643
<i>Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása</i>	2 000	815
<i>Mezei őrszolgálat</i>	726	235
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	2 753	598
Nemzeti agrárkárenyhítés	13 252	2 554
Tanyafejlesztés	4 066	1 379
Egyéb nemzeti támogatások	24 189	14 527
Nemzeti támogatások	94 147	38 124

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A csillaggal jelölt Egyéb nemzeti támogatások között szerepelnek olyan jogcímek 13,5 milliárd forint értékben, melyek az agrár-vidékfejlesztési támogatások között szerepelnek, de nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen Uniós programok árfolyam-különbözete, Egyéb EU által nem térített kiadások).

5. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2013 és 2014

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Kiegészítő táblák

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások tárgyévi teljesülése részletesen**

millió HUF

Jogcím	2014. I-II. negyedév
Közvetlen támogatások	313 672,2
Egységes területalapú támogatás (SAPS)	276 075,1
Elkülönített cukor	11 247,5
Elkülönített bogyós gyümölcs	113,4
Elkülönített zöldség-gyümölcs	1 286,8
Különleges tejtámogatás	1 121,0
Különleges rizstámogatás	346,8
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	1 863,9
Kérődző szerkezetátalakítás	12 182,8
Zöldség, gyümölcs és dohány szerkezetátalakítás	9 434,9
ÁNT- Átmeneti nemzeti támogatások	11 223,3
Anyajuh támogatás - termeléshez kötött	9,3
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	72,5
Anyatehén támogatás - termeléshez kötött	2 802,7
Anyajuh de minimis támogatás	1 544,9
Anyakecske de minimis támogatás	57,2
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	1 820,4
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása - elválasztott	460,2
Tejtámogatás - termeléstől elválasztott	4 351,3
Bogyós gyümölcs	104,8
Összesen	324 895,5

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztés ágazatban gazdálkodók az első negyedévben 48,5 milliárd forint agrár- és vidékfejlesztési támogatásban részesültek, ami az összes támogatás 10,5 százaléka (7. táblázat).

7. táblázat: **Az állattartóknak folyósított támogatások, 2014**

	millió HUF
Jogcím	2014. I-II. negyedév
Szarvasmarha	13 026,2
Tejágazat	7 938,5
EMVA - Tejágazat állatjólét	730,6
Nemzeti tejtámogatás	4 351,3
Iskolatej program	1 735,6
Különleges tejtámogatás	1 121,0
Húsmarha-tartás	5 087,7
Anyatehén-termeléshez kötött	2 802,7
Húsmarha-termeléstől elválasztott	1 820,4
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása	460,2
Szarvasmarha export	4,4
Sertés	2 507,2
Állatjóléti támogatás	1 909,4
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	597,8
Sertés export	0,0
Baromfi	1 077,4
Állatjóléti támogatás	1 043,1
Állatjóléti támogatás elmaradt kifizetése	3,2
EMVA baromfi telepek korszerűsítése	31,1
Baromfi, baromfi hús export	0,0
Tojás export	0,0
Juhok, kecskék	1 684,0
Anyajuh támogatás	9,3
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	72,5
Anyajuh de minimis támogatás	1 544,9
Anyakecske de minimis támogatás	57,2
EMVA - juhok és kecskék elektronikus jelölése	0,1
Egyéb jogcímek	30 206,9
Kérdőszó szerkezetátalakítás	12 182,8
Állattenyésztési feladatok	425,0
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	2 294,0
<i>Ebből: Baromfi</i>	<i>574,1</i>
<i>Egyéb</i>	<i>1719,9</i>
Állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási támogatás	344,7
Állat- és növénykártalanítás (felülről nyitott előirányzat)	414,8
EMVA állattartó telepek korszerűsítése ÁTK	13 659,8
Őshonos mezőgazdasági állatfajták tenyésztésben történő támogatása	819,1
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	66,8
Összesen	48 501,7

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A szarvasmarha-tartóknak első félévben juttatott 13,0 milliárd forint 60,9 százaléka a tejágazat, 39,1 százaléka a húsmarha-tartás támogatását szolgálta.

A sertésenyésztők 2,5 milliárd forint támogatásban részesültek az első félévben, amelynek 76,2 százaléka állatjóléti támogatás volt és a 2013. év utolsó negyedévi igényeihez kapcsolódott. A sertésstratégia keretében 2013-ban két de minimis támogatás került meghirdetésre, amelynek kifizetése 2014. évben valósul meg. A sertésfeldolgozást végző élelmiszer-feldolgozók részére 2014. június végéig 547,1 millió forintot folyósít-

tottak, a hazai genetikai alapok fejlesztésére, a törzskönyvezés, a teljesítményvizsgálatok és a mesterséges termékenyítés technikai hátterének fejlesztésére pedig a kifizetés csaknem teljes egészében megtörtént 50,6 millió forint összegben.

A baromfi ágazatban az állatjóléti támogatás jogcíméhez kapcsolódó 1,0 milliárd forint kifizetés még a 2013. év utolsó negyedévi igényeinek teljesítése volt. Mint az már korábban említésre került, a keretösszeg 2014-ben csaknem megduplázódott, így a továbbiakban 8,0 milliárd forint folyósítására van lehetőség.

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztők részére folyósított támogatás meghatározó része SAPS támogatás volt, 276,1 milliárd forint összegben. Ezek a kifizetések a 2013. évi SAPS keretből valósultak meg. (A 2014. év

folyamán történő kifizetések két gazdasági évet érintenek, a 2014. évi jogcím alapján októbertől indulhatnak a teljesítések.) A területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatásra 11,2 milliárd forint kifizetés történt (8. táblázat).

8. táblázat: **A szántóföldi növénytermesztőknek folyósított támogatások, 2014**

Jogcím	2014. I-II. negyedév	millió HUF
SAPS*		276 075,1
Elkülönített cukor		11 247,5
Különleges rizstámogatás		346,8
Növény-egészségügyi vizsgálatok támogatása		24,9
Szárított takarmány de minimis támogatása		5,4
Virginia dohány - termeléstől elválasztott		0,0
Burley dohány- termeléstől elválasztott		0,0
Dohány szerkezetátalakítás		
Cukorrépa termelők nemzeti kiegészítő támogatása		0,0
EMVA - szárítók támogatása		266,8
Összesen*		287 966,5

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A SAPS kifizetésekből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazatok is részesültek, az alágazatok közötti megosztás nem áll módunkban. A dohány szerkezetátalakítás a zöldség- és gyümölcs szerkezetátalakítással közös soron szerepel, megbontani nem tudtuk (9. táblázat).

Kertészet ágazat támogatása

A kertészeti ágazatban 2014. első félévben nyújtott támogatások összege 24,2 milliárd forint volt, ami részben társfinanszírozásban, részben kizárólag uniós forrásból valósult meg. Ebből 9,5 milliárd forintot beruhá-

zásokra vettek igénybe a gazdák. A területalapú támogatáshoz kapcsolódó szerkezetátalakításra 9,4 milliárd forint, elkülönített támogatásokra 1,4 milliárd forint kifizetés történt (9. táblázat).

9. táblázat: **A kertészet ágazat részére folyósított támogatások, 2014**

Jogcím	2014. I-II. negyedév	millió HUF
Egyes speciális szövetkezesek támogatása		2 336,5
Iskolagyümölcs program		1 513,1
EMVA - Kertészet korszerűsítése		948,2
EMVA - Kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtandó támogatás		7 457,4
EMVA - Kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése		732,3
EMVA - Gyümölcs- és kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése		368,2
EMVA - Ültetvények korszerűsítése, telepítése		20,8
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs		1 286,8
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített bogyós gyümölcs támogatás		113,4
Zöldség-gyümölcs és dohány szerkezetátalakítás		9 434,9
Összesen		24 211,6

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A zöldség-, gyümölcs- és dohány szerkezetátalakítás jogcímet nem áll módunkban megosztani az alágazatok között. Nincs arra nézve adatunk, hogy az EU által közvetlenül folyósított 261,8 milliárd forint SAPS-támogatásból milyen arányban részesült az ágazat.

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A 2013. évre benyújtott, az MVH által jóváhagyott, részben jóváhagyott kérelmek alapján mintegy 2,6 milliárd forint került kifizetésre kárenyhítő juttatás címén. A rendelkezésre álló forrás teljes mértékben fedezte a

jogos igényeket, így 2014-ben – csakúgy, mint 2013-ban – visszaosztásra nem került sor.

A mezőgazdasági biztosítások díjtámogatására uniós forrásból 1,8 milliárd forint, hazai forrásból 643,0 millió forint kifizetés történt (10. táblázat).

10. táblázat: **Mezőgazdasági kockázatkezelés, 2014**

	millió HUF
Jogcím	2014. I-II. negyedév
Nemzeti agrár-kárenyhítés	2 553,8
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	643,0
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott uniós támogatás	1 863,9
Összesen	5 060,7

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

A nemzetgazdaság teljes hitelállománya az előző évek azonos időszaki értékeitől eltérően ismét növekedett. Az állomány értéke 2014. II. negyedévében 6 685,1 milliárd forintra emelkedett, amely az előző negyedévi értéket fél százalékkal haladta meg. Ebből az összegből a mezőgazdasági és az élelmiszeripari társas vállalkozások 5,6, illetve 5,2 százalékban részesedtek, ami azt jelenti, hogy a két ágazat részaránya együttesen a teljes hitelállomány 10,8 százalékát tette ki. A mezőgazdaság és élelmiszeripar részesedésének 0,5, illetve 0,3 százalékpontos növekedése a hitelállományok bővülésével is együtt járt.

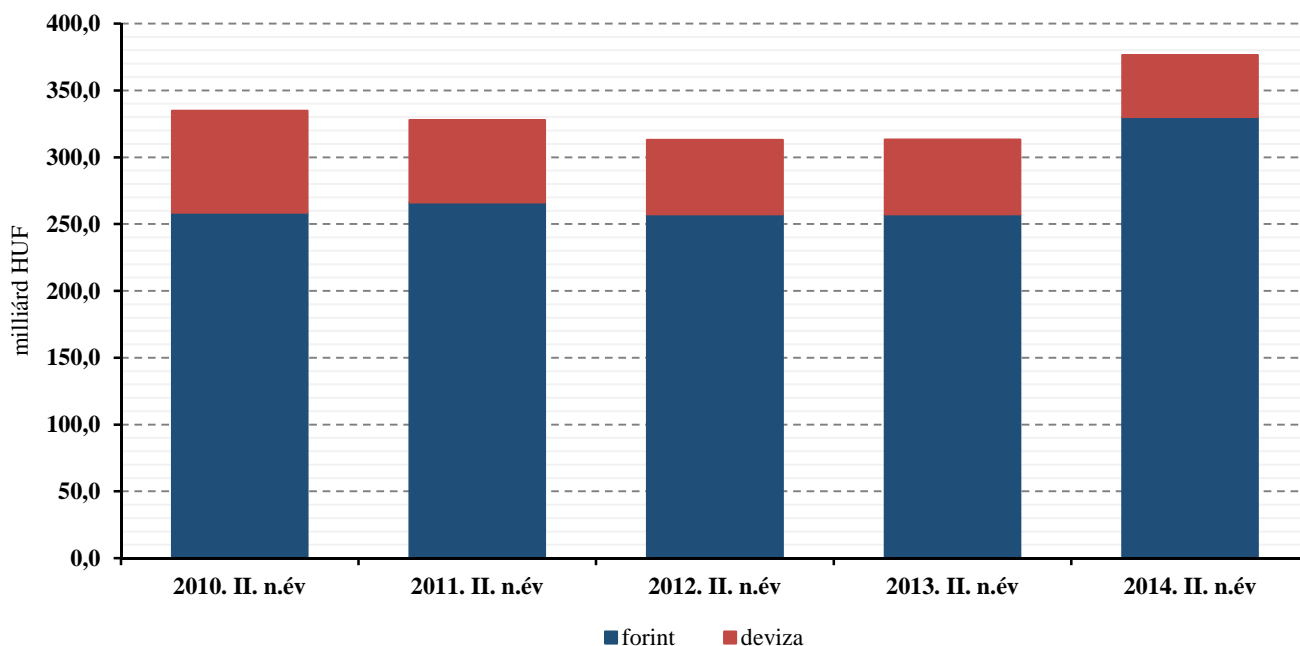
A Növekedési Hitelprogram (továbbiakban: NHP) II. üteme során kihelyezett hitelállománynak is köszönhetően a mezőgazdasági társas vállalkozások kintlévősége újra nőtt, 2014. II. negyedévének végén 376,6 milliárd forint volt, amely az előző negyedévhez képest

10,7 százalékos bővülést jelent. Az előző év azonos időszakához képest a növekedés a 20 százalékot is meghaladta.

Nemzetgazdasági szinten – ha kis mértékben is – tovább emelkedett a deviza alapú hitelek aránya, és a negyedév végén 50,5 százalék volt az értéke. A növekedés ellenére még így sem érte el arányuk a korábbi évek második negyedévére jellemző 55-59 százalékos értéket. A deviza alapú hitelek növekedése (értékben és arányban) az élelmiszeriparban is megfigyelhető, míg a mezőgazdaságban a csökkenésük folytatódott.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelei a forint alapú hiteleknek köszönhetően az előző negyedévhez képest mintegy 37,5 milliárd forinttal növekedtek. Részesedésük a teljes hitelállományból így 87,6 százalékra emelkedett. Ezzel szemben a deviza alapú hitelek értéke 2 százalékkal 46,6 milliárd forintra csökkent (6. ábra).

6. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

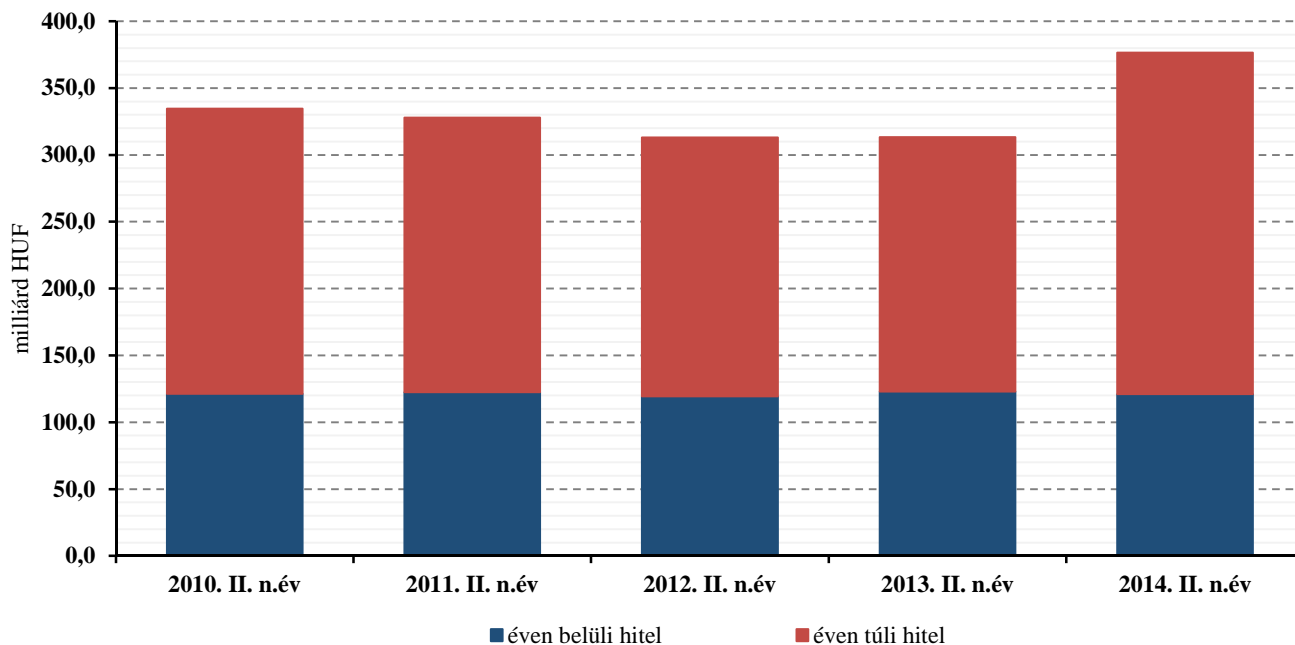

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A mezőgazdaságban a társas vállalkozások által felvett éven túli lejáratú hitelek értéke 7,9 százalékkal, 255,5 milliárd forintra nőtt 2014 második negyedévének végére. A növekedést a forint alapú, hosszú lejáratú hitelek generálták, mivel az előző negyedévekkel szemben a deviza alapú – éven túli – hitelek állománya 3 milliárd forinttal csökkent előző negyedévhez képest.

Az éven belüli lejáratú hiteleknel a növekedés még jelentősebb volt, amelyhez hozzájárultak az NHP keretein belül nyújtott új (rövid lejáratú) forgóeszközhitel is. A szóban forgó negyedév végére 17,4 százalékkal, 121,1 milliárd forintra bővült az állomány értéke, azonban még így is 1,8 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszakára jellemző értéktől (7. ábra).

7. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratú idő szerint**

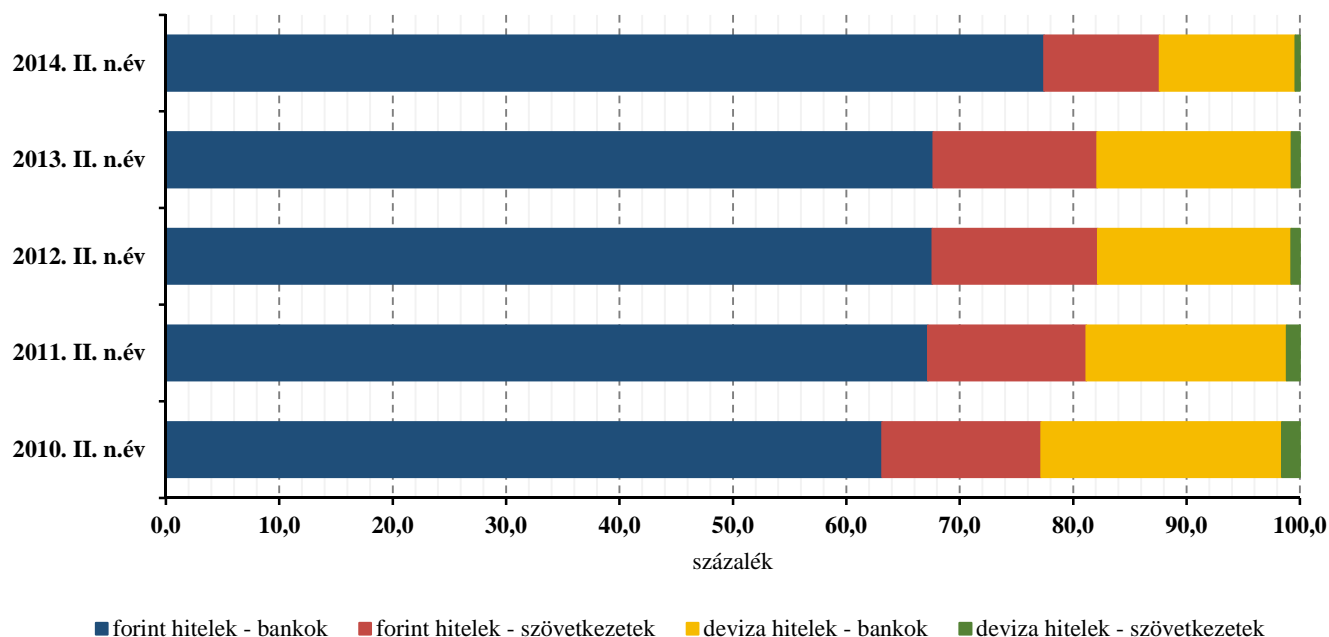
Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A bankok, szakosított hitelintézetek, és a külföldi hitelintézetek (továbbiakban: banki hitelek) által nyújtott hitelek értéke 2014. június 30-án 336,8 milliárd forint volt, 10,8 százalékkal magasabb, mint az előző negyedévben. Az előző év azonos időszakához képest a gyarapodás még jelentősebb, 26,8 százalékkal nőtt a banki hitelek állománya. A növekedés teljes mértékben a forint alapú hiteleknek köszönhető, mivel a deviza alapúak állománya 0,9 milliárd forinttal csökkent az előző negyedévhez képest.

A mezőgazdaságban a szövetkezeti hitel állománya 10,5 százalékkal 39,8 milliárd forintra emelkedett, amely még így is elmaradt 7,8 milliárd forinttal az előző év azonos időszaki értéktől. A bővülést esetükben is a forint alapú hitelek eredményezték (8. ábra).

A növekedés ellenére megállapítható, hogy az NHP-t kedvezőbben ki tudták használni a bankok, mint a takarékszövetkezetek, s ezáltal visszaállt a pénzügyi válság előtti arány a két hitelintézeti forma között a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelezésének során.

8. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

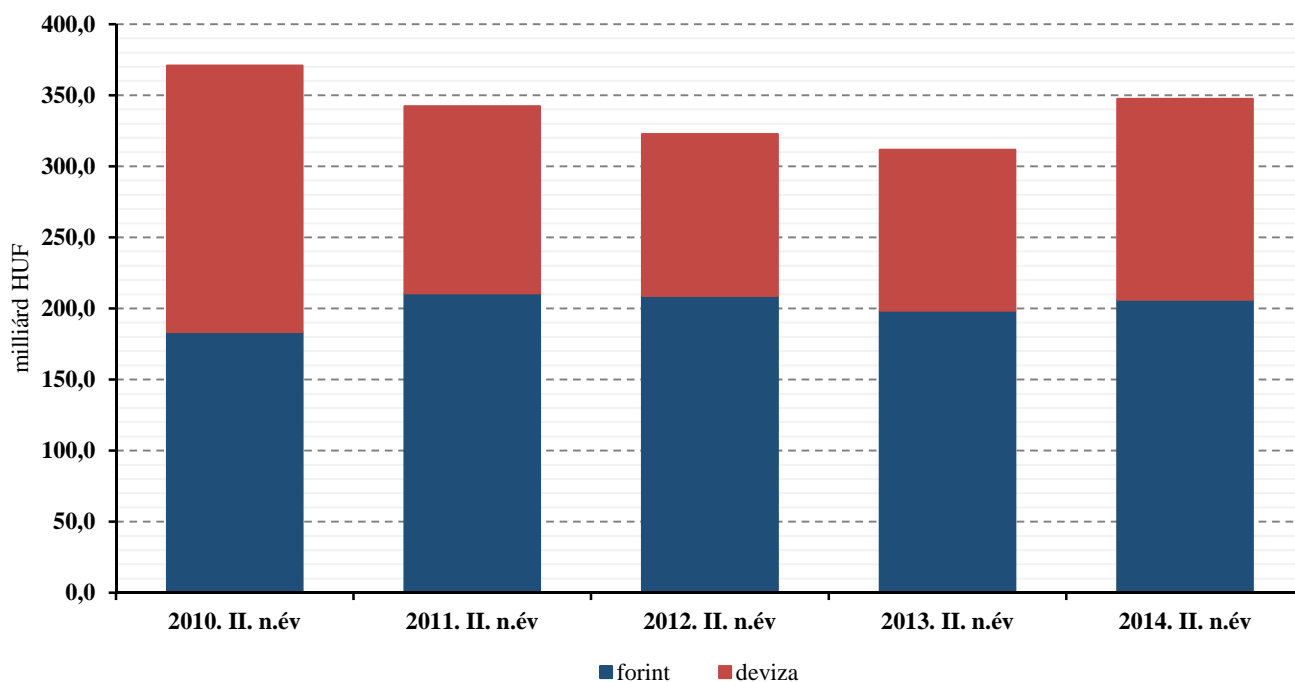
Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya – a mezőgazdasághoz hasonlóan – szintén nőtt az előző negyedévhez képest. A vizsgált negyedévben 347,6 milliárd forint volt a teljes hitelállomány értéke, amely 6,0 százalékkal haladta meg az az első negyedévi értéket. Továbbá az előző év azonos időszakához képest is jelentősen, 35,9 milliárd forinttal bővült az állomány.

A hitelállomány forrás szerinti összetételének szempontjából az élelmiszeripar helyzete a mezőgazdasághoz képest kedvezőtlenebb, ugyanis az egyébként is

magasabb arányt képviselő deviza alapú hitelek növekedése is folytatódott. Az előző negyedévhez képest 17,6 százalékkal 141,5 milliárd forintra nőtt a devizahitelek értéke. A növekedést sem a szezonális, sem az árfolyamváltozásból eredő különbség nem indokolja.

A mezőgazdasági vállalkozásokhoz kihelyezett 330,0 milliárd forint értékű forint hitelekkel szemben az élelmiszeriparban csupán 206,1 milliárd forint volt az állomány értéke, amely 1,4 milliárd forintos csökkenést jelentett az előző negyedévhez képest (9. ábra).

9. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

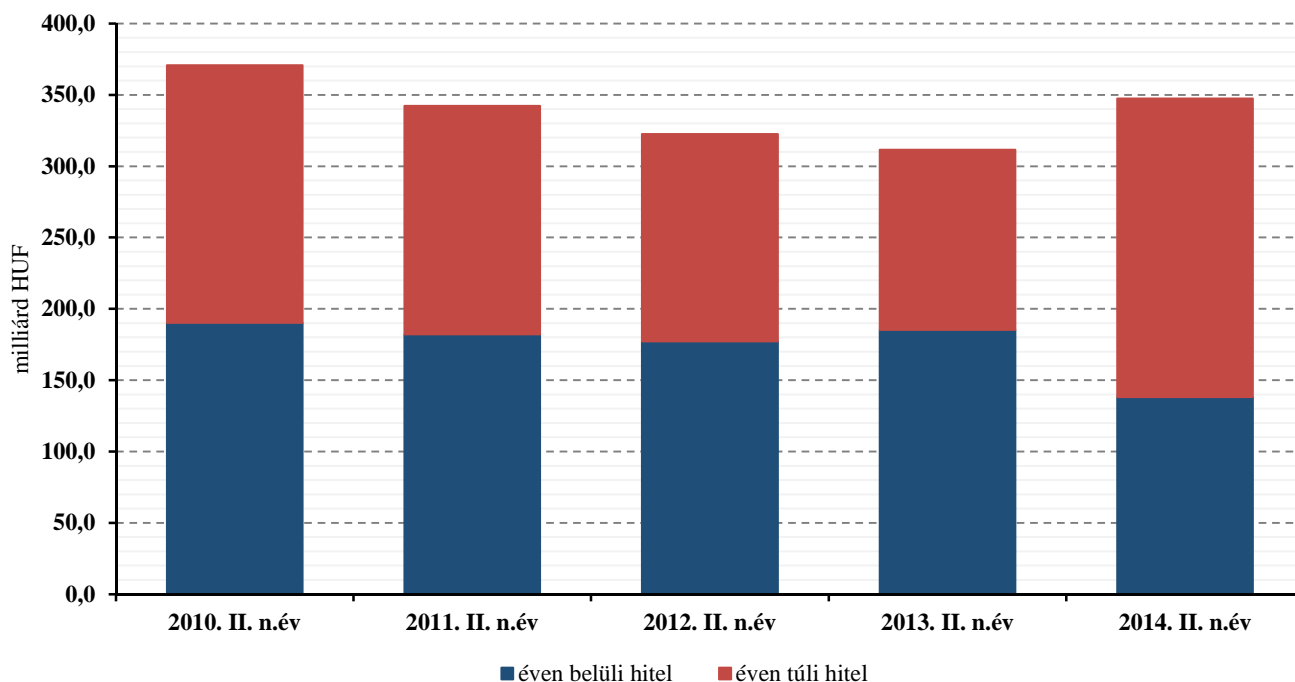

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Az aktuális negyedévben – az előző évek azonos időszakaival ellentétben – az éven túli hitelek állománya volt a magasabb az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának tekintetében. Arányuk a negyedév végére 60,3 százalékra nőtt, amely 209,4 milliárd forint-

tot jelentett a teljes hitelállományon belül. Az éven belüli hitelek értéke 8,8 százalékos csökkenéssel 138,2 milliárd forintot tett ki 2014 második negyedévében, ami azt jelenti, hogy 47,1 milliárd forinttal volt alacsonyabb mint egy évvel korábban (10. ábra).

10. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratosi idő szerint

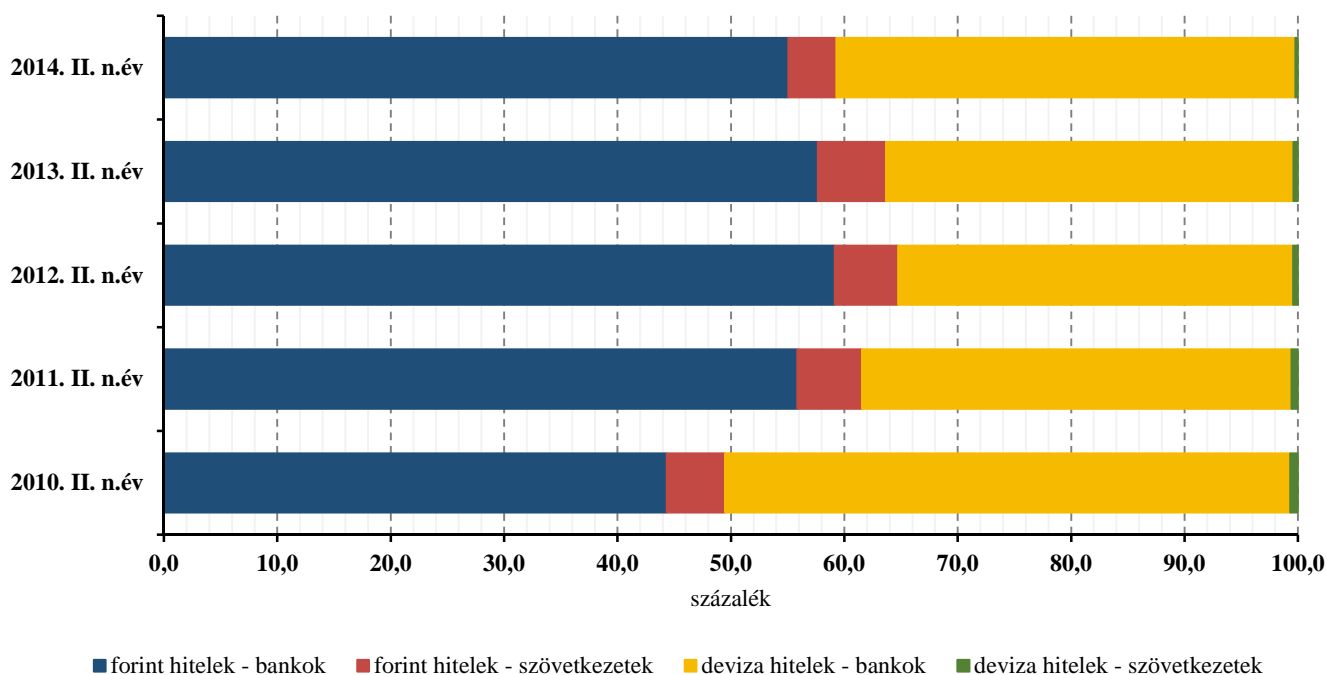

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Az élelmiszeriparban a hitelállomány bővülését teljes egészében a deviza alapú banki hitelek eredményezték 2014 második negyedévében. Az állomány értéke 17,8 százalékkal 140,7 milliárd forintra nőtt. Ezáltal az ágazatban a deviza alapú hitelek aránya 40 százalék fölé emelkedett. A forint alapú banki hitelek értéke 1,1 milliárd forintra zsugorodott, ezáltal arányuk 55,1 százalékra csökkent.

A szövetkezetek által kihelyezett deviza alapú hitelek értéke nem változott előző negyedévhez képest, míg a forint hitelek értéke 0,3 milliárd forintra 14,7 milliárd forintra redukálódott (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőséggel bíró szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését. Másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. Az irányítás az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutás alatt álló hitelprogramok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram.

MFB hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a fel-tételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a piaci forint kamatszint különbözetén alapszik. A hitelprogramok forint hitelre deviza kamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek abból vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyam-garancia megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt. az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB

Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásai által igényelt és jóváhagyott kedvezményes, MFB Zrt. által nyújtott hitelek értéke 2014. június 30-án 48,3 milliárd forintot tett ki. Az előző negyedévhez képest 0,1 százalékkal nőtt az állomány értéke. A kedvezményes hitelek szinte kizárólag (98,1 százalékban) a társas vállalkozások fejlesztését segítették, míg az egyéni vállalkozások csupán 0,3 milliárd forintos állománnyal rendelkeztek. A társas vállalkozásokon belül a teljes hitelállomány 98,0 százalékát a kkv-k használták fel.

Szakágazati bontásban a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások vették igénybe a hitelek több mint felét, mintegy 26,9 milliárd forintot, 12,1 milliárd forint került az állattenyésztési ágazathoz. A kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások a teljes jóváhagyott állomány értékének csupán 2,8 százalékát kapták meg (11. táblázat).

11. táblázat: **Befogadott és jóváhagyott MFB hitelek a mezőgazdaságban (2014. 06. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Szántóföldi		Kertészet		Állattenyésztés		Egyéb		Összesen	
	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.
Egyéni gazdaságok	0,29	0,23	0,00	0,00	0,10	0,04	0,00	0,00	0,39	0,27
Társas vállalkozások	29,36	26,17	2,16	1,36	14,82	11,98	8,94	7,86	55,27	47,38
ebből:										
<i>Mikrovállalkozás</i>	13,05	11,69	1,09	0,90	2,63	2,29	3,80	2,92	20,58	17,79
<i>Kisvállalkozás</i>	10,14	9,03	0,78	0,24	5,62	4,34	3,18	3,13	19,71	16,74
<i>Középvállalkozás</i>	6,14	5,42	0,29	0,23	6,57	5,35	1,96	1,82	14,95	12,82
<i>Nagyvállalkozás</i>	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03
Nem besorolható	0,50	0,48	0,01	0,01	0,09	0,09	0,08	0,08	0,68	0,66
Összesen	30,15	26,88	2,17	1,37	15,00	12,10	9,02	7,94	56,34	48,30

Forrás: MFB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.

Az MFB Zrt. hitelprogramjai között a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások kedvezményes forrásból történő finanszírozásában kiemelést érdemel az Új Magyarország (korábban „Sikeres Magyarorszá-gért”) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 29,38 milliárd forintos hitelállomány (18. táblázat – Kiegészítő táblák).

Az élelmiszeripar részére jóváhagyott 37,3 milliárd forintos hitelállomány – amely 4,3 százalékkal volt magasabb az előző negyedévi értéknél – zömét (96,5 százalékát) a társas vállalkozások használták fel fejlesztéseikhez és beruházásaikhoz. Az élelmiszeripari nagy-

vállalkozáshoz (amelyek száma mindössze 68) a jóváhagyott hitelállomány 18,3 százaléka került. A mikrovállalkozások 6,1 milliárd forint értékű állománnyal rendelkeztek, míg a kis- és középvállalkozások 23,4 milliárd forinttal (12. táblázat). Az élelmiszeripari ágazat részére jóváhagyott kedvezményes kamatozású hitelállomány a mezőgazdasági szektor ugyanilyen hitelállományának 77,6 százalékát tette ki.

Az MFB Zrt. újonnan meghirdetett – 6 milliárd forintos keretösszegű – Élelmiszeripari Forgóeszköz Programja a jövőben tovább javíthatja az ágazat vállalkozásainak versenyhelyzetét.

12. táblázat: **Befogadott és jóváhagyott MFB hitelek az élelmiszeriparban (2014. 06. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Összesen	
	Befogadott	Jóváhagyott
Egyéni gazdaságok	0	0
Társas vállalkozások	47,44	35,98
ebből:		
Mikrovállalkozás	8,74	6,05
Kisvállalkozás	16,74	11,58
Középvállalkozás	14,66	11,77
Nagyvállalkozás	7,29	6,59
Nem besorolható	1,84	1,30
Összesen	49,28	37,28

Forrás: MFB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

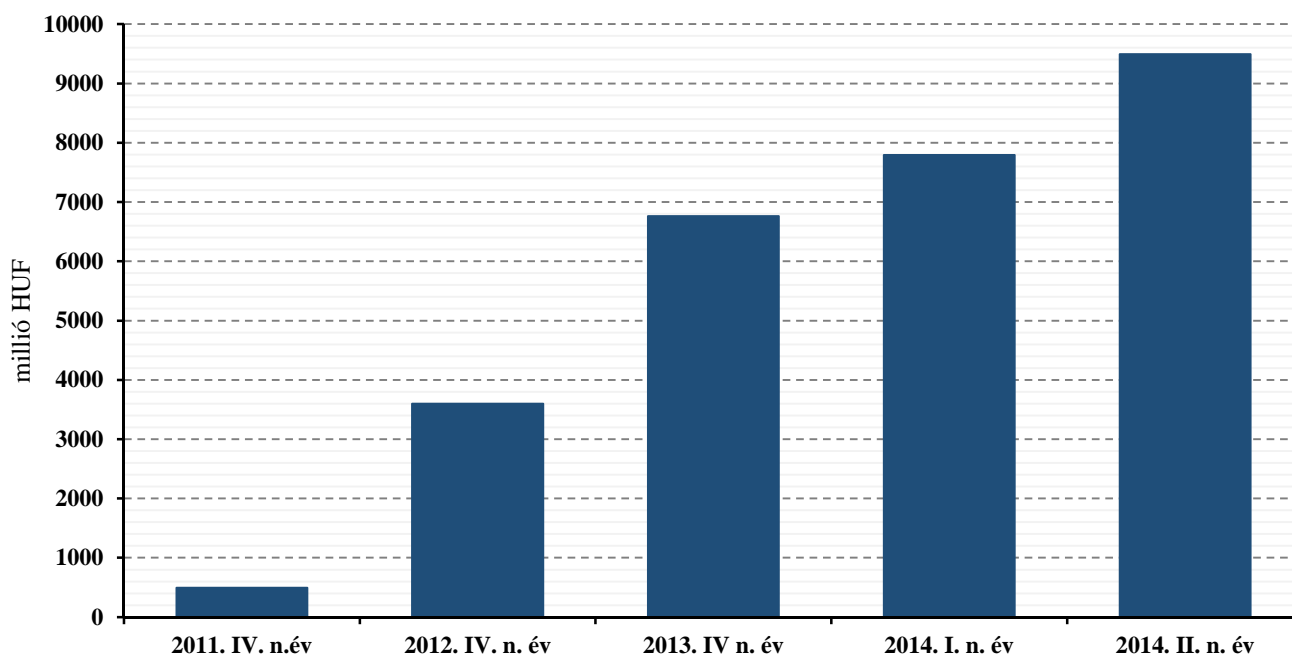
Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.

Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A Széchenyi Kártya Program az agráriumban működő vállalkozások számára 2011-től vált elérhetővé. Az Agrár Széchenyi Kártya a mezőgazdasági ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít 2011-től kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességi díjtámogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a

Program keretében a megkötött folyószámlahitel-szerződésekhez 2013 júliusától évi 4 százalékpont kamattámogatást és 50 százalékos garanciadíj támogatást nyújtott. Az igényelt hitelek jelentősen meghaladják a leszerződött hitelállomány nagyságát.

A szektor vállalkozásai 2014 második negyedévének végére több, mint 19 milliárd forint értékben nyújtottak be hiteligényt, amely az előző negyedévi értéket 19,3 százalékkal haladta meg. A benyújtott hiteligényből 9,49 milliárd forint értékű hitelkeretre kötöttek szerződést (kumulált értékek) a hitelintézetek, amely 1537 darab szerződést jelentett (12. ábra).

12. ábra: **Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Folyószámla hitelállomány kumulált nagyságának alakulása**

Forrás: KAVOSZ adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A teljes folyószámlahitel-állományból 8,98 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyeztek ki a hitelintézetek, amely 94,6 százalékos részesedést jelent. A ténylegesen leszerződött összeg 73,3 százalékát az egyéni gazdaságok, 26,7 százalékát pedig a társas vállalkozások használták fel.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságoknál a folyószámla-hitel állomány 57,7 százalékát, 3,8 milliárd forintot a családi gazdaságok vették igénybe. Az őstermelők által ténylegesen leszerződött 0,68 milliárd forint értékű folyószámlahitel-keret értéke mintegy egynegyedével haladta meg az előző negyedévi értéket. A társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz kihelyezett 1,99 milliárd forint értékű hitel közel ötszöröse volt a kisvállalkozásokénak.

A mezőgazdasági szakágazatok közül kiemelkedett a szántóföldi növénytermesztés, az ide tartozó vállalkozások az ágazati hitelkeret 64,5 százalékára kötöttek szerződést. A negyedév végén a kertészeti ágazatban volt a legalacsonyabb a folyószámla-hitel értéke, összesen 0,29 milliárd forint.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásai 2014 második negyedévében 0,51 milliárd forint folyószámla-hittel rendelkeztek – a Program keretein belül –, amely 15,9 százalékkal volt magasabb, mint a 2014. első negyedévi állomány értéke. A ténylegesen leszerződött összeg több mint kétharmada a társas vállalkozásokhoz került (13. táblázat).

13. táblázat: **Agrár Széchenyi Folyószámla-hitelkeret állomány kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2014. II. negyedév)**

milliárd HUF

Ágazat	Egyéni				Társas		
	Őstermelő	Egyéni vállalkozó	Családi gazdaság	Összesen	Mikrovállalkozás	Kisvállalkozás	Összesen
Mezőgazdaság ebből:	0,68	2,11	3,80	6,59	1,99	0,40	2,39
Állattenyésztés	0,21	0,41	0,33	0,95	0,43	0,08	0,51
Egyéb	0,04	0,43	0,41	0,88	0,44	0,12	0,56
Kertészet	0,03	0,11	0,10	0,24	0,05	0,00	0,05
Szántóföldi növénytermesztés	0,40	1,16	2,96	4,52	1,08	0,20	1,28
Élelmiszeripar	0,00	0,12	0,02	0,14	0,27	0,10	0,37
Összesen	0,68	2,23	3,82	6,73	2,26	0,51	9,49

Forrás: KAVOSZ adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Az agrárszektor vállalkozásai 2014 első félévében összesen 2,7 milliárd forint értékben nyitottak folyószámla-hitelkeretet, amelynek 51,5 százaléka rövid lejáratú volt. A rövid lejáratú hitelek aránya ezáltal – az

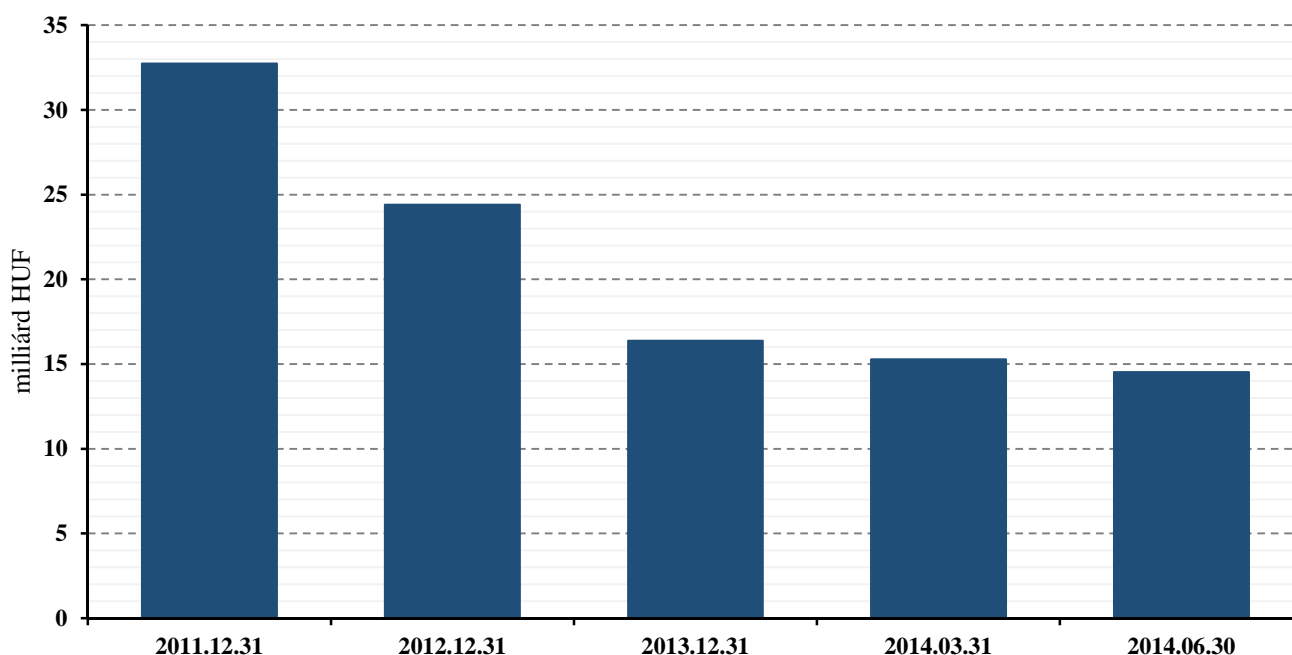
elmúlt két és fél év távlatában – újra meghaladta az 50 százalékot. A 3 éves lejáratú hitelek aránya tovább csökkent, és arányuk 2014 első félévének végére már csak 39,3 százalék volt.

Költségvetési kamat és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás mellett kihelyezett (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett

működő, jelenleg már kifutás alatt álló hitelprogramok kint lévő állománya 14,5 milliárd forint volt 2014 második negyedévének végén (13. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. (III.3.) FVM rendelet), a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. (XII.29.) Korm. rendelet), valamint az Európa terv Agrár-hiteleknel (6/2004. (I.22.) FVM rendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 2014 első negyedévében 384 millió forintot tett ki.

13. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2010 (december 31.) - 2014. június 30. között**

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX.5.) FVM r. alapján beruházási és lízing kamattámogatást.

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül jelenleg a 114/2008.(IX.5.) FVM rendelet alapján kibocsátott beruházási és lízing kamattámogatás érhető el. A

programhoz kapcsolódóan 2014 második negyedévében 381,5 millió forint kamattámogatás (2521 darab szerződés alapján) kifizetésére került sor.

Növekedési Hitelprogram (NHP)

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló, 2000 milliárd forintos keretösszegű Növekedési Hitelprogramját. Az I. pillér alapvető célja volt, hogy új hitelek nyújtásával javuljon a vállalkozások finanszírozási helyzete. A II. pillér a régi hitelek kiváltását célozza, azaz a vállalkozások a korábban felvett deviza, illetve deviza alapú kölcsönének vagy pénzügyi lízingjének forint alapú hitellel történő cseréjére szolgál. A III. pillér a devizacsere ügyleteket tartalmazza a hitelintézetek részére, azzal a céllal, hogy de-

vizakitettségük csökkenjen – a Monetáris Tanács döntése értelmében a III. pillér 2014. július 1-jétől megszűnt, mivel a gazdasági és pénzügyi folyamatok nem teszik szükségessé a jegybanki devizacsere fenntartását.

Az I. ütem keretösszegeből 701 milliárd forint került kifizetésre, amelynek 17-18 százaléka az agrárszektor vállalatának működését segítette/segíti – a részletes adatokat a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. száma, illetve 2. száma tartalmazza.

Az NHP II. ütemében részt vevő hitelintézetek 223,4 milliárd forint összegű szerződésről számoltak be az MNB felé, amelynek több mint 98 százaléka új hitel (ezen belül az új beruházási hitelek részesedése 61 százalék, az új forgóeszközhitelké 23 százalék, míg az EU-s hiteleké 16 százalék).

Az ágazati eloszlás alapján a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és a kereskedelem, javítás ágazatok részesedése kimagasló, a hitelek közel háromnegyede ebbe a három ágazatba irányult. Azon belül is a hitelek közel

35 százaléka a mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozásokhoz került, ezáltal az agrárágazat NHP I. ütemében elért 17-18 százalékos részesedését meghatározó mértékben tudták növelni. Az élelmiszeripar részesedése pontosan nem ismert, azonban a feldolgozóipar (amelynek része az élelmiszeripar) hányada mindössze 16-17 százalék volt a II. ütemben, ami arra utal, hogy az élelmiszeripari vállalkozások valószínűleg nem tudták növelni részvételüket az I. ütemhez képest.

14. táblázat: Az NHP második szakasza keretében nyújtott hitelek hitelcélok szerinti eloszlása

NHP II. szakasz	I. pillér			II. pillér	
	Új beruházási hitel	Új forgóeszközhitel	EU-s hitel	Beruházási hitel	Forgóeszközhitel
Szerződéses összeg (milliárd Ft)	135,0	50,1	34,8	3,0	0,5
Átlagos hitelméret (millió Ft)	24,0	56,0	36,9	37,5	35,7

Forrás: MNB (2014. július 1-jén megjelent Közlemény alapján).

Megjegyzés: EU-s hitel - EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hitel.

Az NHP keretében 2014 második negyedében az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke 12,9 milliárd forint volt a mezőgazdaságban, amely

35,7 százalékos bővülést jelentett az előző negyedévhez képest. Ezzel szemben az élelmiszeriparban a két szervezet együttesen csupán 4,8 milliárd forint értékű hitelt garantált, illetve a növekedés mértéke is csak 1,5 százalék volt (15. táblázat).

15. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság				Élelmiszeripar			
		I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen
		Új hitelek	Kiváltott hitelek		Új hitelek	Kiváltott hitelek			
2013	III.	4,84	2,81	2,02	0,14	1,89	0,96	0,93	0,43
	IV.	7,45	4,50	2,95	1,00	3,33	1,46	1,87	0,63
2014	I.	8,52	5,49	3,03	0,96	4,10	2,28	1,81	0,63
	II.	11,93	8,75	3,17	0,93	4,18	2,42	1,75	0,62

Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Mind a mezőgazdaságban, mind az élelmiszeriparban a II. pillér keretein belül kis mértékben tovább csökkent a garantált hitelállomány értéke 2014 második negyedévének végére, azaz egyre inkább az új hitelek nyújtása került előtérbe.

A jövőben várhatóan tovább bővül a kihelyezett hitelállomány nagysága, mivel a II. ütem egy hosszabb időszakot fog át, illetve megjelennek majd azon egyéni gazdálkodók és társas vállalkozások, akiknek hitelképesség szempontjából szükségük van a garanciavállalásra a két szervezet részéről.

Fontos változás továbbá, hogy júliustól az újonnan alapított vállalkozások is igényelhet hitelt az NHP keretein belül, illetve vevőkövetelések faktoringon keresztül finanszírozására is felhasználható. Az utóbbi változtatás jelentősége abban rejlik, hogy azon vállalkozások is forráshoz juthatnak, amelyek megfelelő biztosítékok híján nem jutottak forgóeszköz-hitelhez, de jó kockázati besorolású ügyfélkörrel rendelkeznek.

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcsszepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

Az agrárszektorba – mezőgazdaság és élelmiszeripar együttesen – a garantált hitelállomány értéke 96,5 milliárd forint volt 2014 második negyedévének végén, amely 2,3 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értéket.

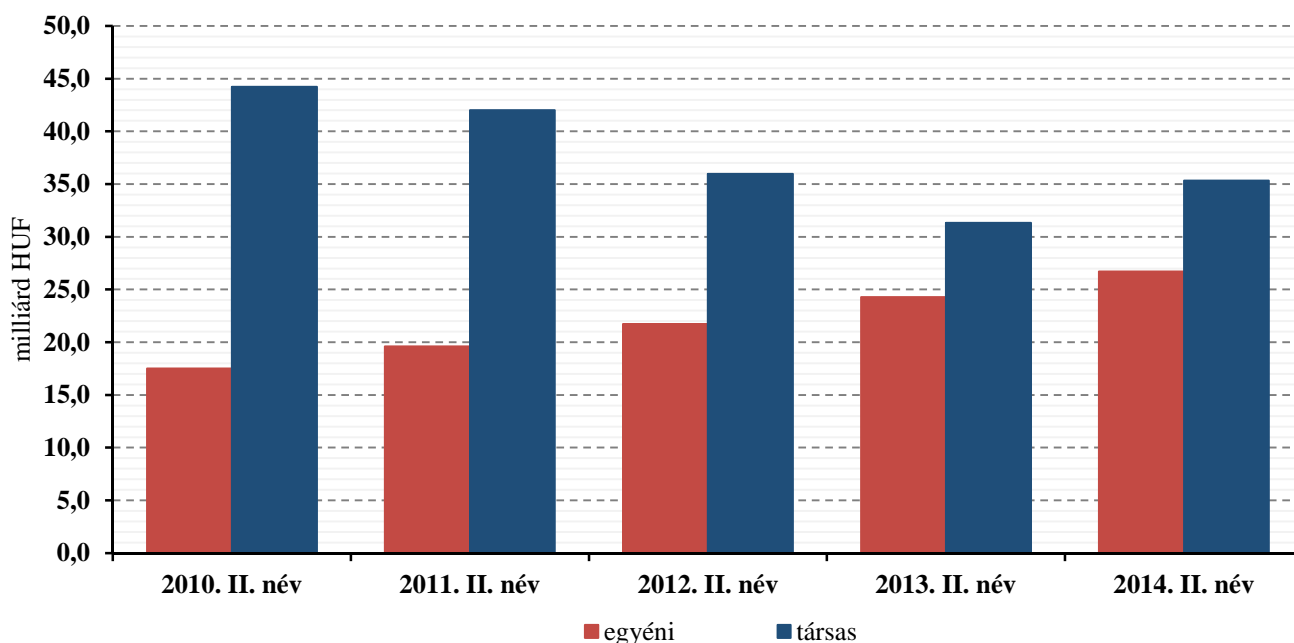
A két garanciaszervezet által garantált hitelállomány értéke a mezőgazdasági szektorban 62,0 milliárd forint

volt a második negyedév végén, amely 5,3 százalékos növekedést jelentett az előző negyedévhez képest, míg az előző év azonos időszakához viszonyítva 11,5 százalékos volt a bővülés.

A garantált hitelállomány 57,0 százaléka a társas vállalkozásokhoz került, míg 43,0 százaléka az egyéni gazdaságokhoz. A társas vállalkozásokhoz kihelyezett garantált hitelállomány 6,0 százalékkal nőtt – előző negyedévhez képest –, míg az egyéni vállalkozások esetében a bővülés „csupán” 4,4 százalékos volt (14. ábra).

A garantált hitelállományon belül a forintban kihelyezett hitelek dominanciája tovább emelkedett, és az aktuális negyedévben az állománynak már 97,7 százaléka volt forint alapú.

14. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban**

Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 64,5%, - 62,1% volt 2014 második negyedévének végén.

A lejárat tekintetében az éven túli hitelek vannak továbbra is túlsúlyban. Értékük 2014. második negyedévében 52,8 milliárd forint volt, amely 3,5 százalékos bővülést jelentett az előző negyedévhez képest – a beruházási hitelek növekedésének köszönhetően. Az éven belüli hitelek állománya 9,2 milliárd forintra nőtt, amely az előző negyedévhez képest 16,9 százalékkal volt több (15. ábra).

Az egyéni és társas gazdaságokra külön-külön is az éven túli hitelek túlsúlya jellemző, habár az éven belüli hitelek aránya a vizsgált negyedévben ismét emelkedett. Az egyéni gazdaságoknál 11,4 százalékra, a társas vállalkozásoknál 17,5 százalékra nőtt arányuk. Az egyéni gazdaságoknál a forgóeszköz hitelek aránya 70 százalék felett van, míg a társas vállalkozások esetében a beruházási hitelek vannak előnyben.

15. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejárat ideje szerint**

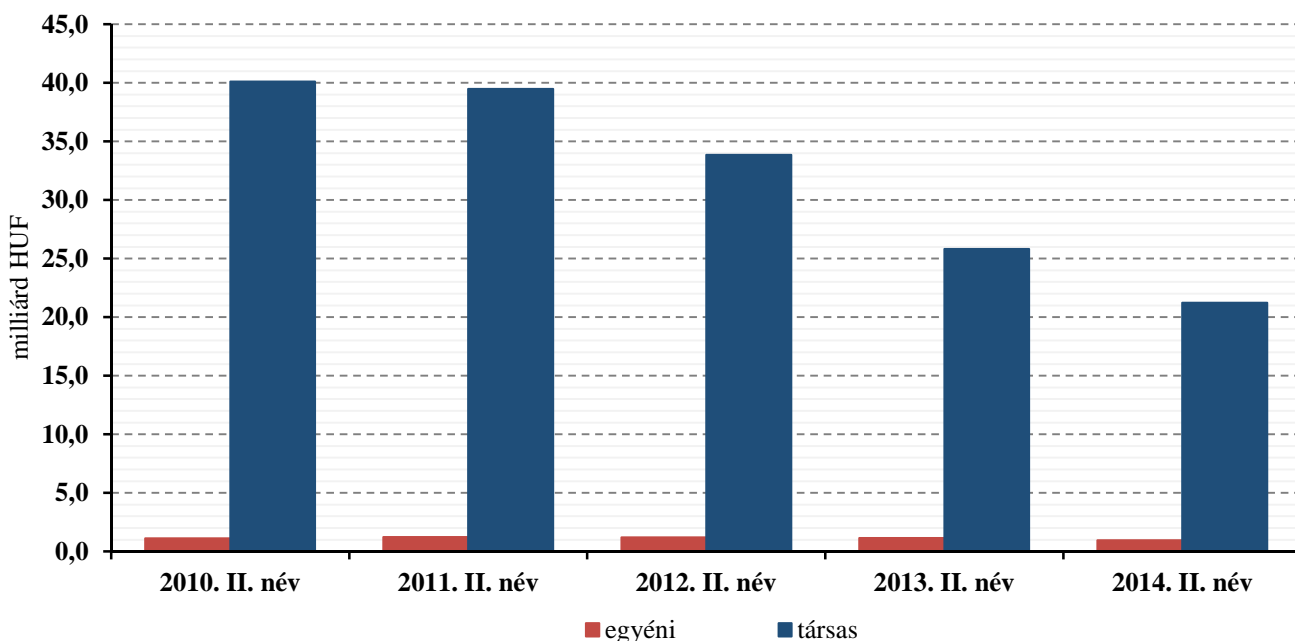
Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 64,5%,- 62,1% volt 2014 második negyedévének végén.

Az élelmiszeripari ágazatban a garantált hitelállomány folytatta csökkenését és a negyedév végén 34,4 milliárd forint volt az állomány értéke, 2,6 százalékkal alacsonyabb, mint az előző negyedévi érték. A csökkenés alapvetően a társas vállalkozásokhoz köthető, mivel a garantált hitelállományuk 0,9 milliárd forinttal csökkent, amely az ágazati állományváltozás 90 százalékát

jelentette. Így a garantált hitelállományuk az aktuális negyedévben 33,5 milliárd forint volt (16. ábra).

Az árfolyam-ingadozások kedvezőtlen hatása mérséklődött a második negyedévben, mivel a garantált hitelállományon belül a deviza alapú hitelek csökkentek és arányuk a negyedév végén már csak 7,8 százalék volt.

16. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

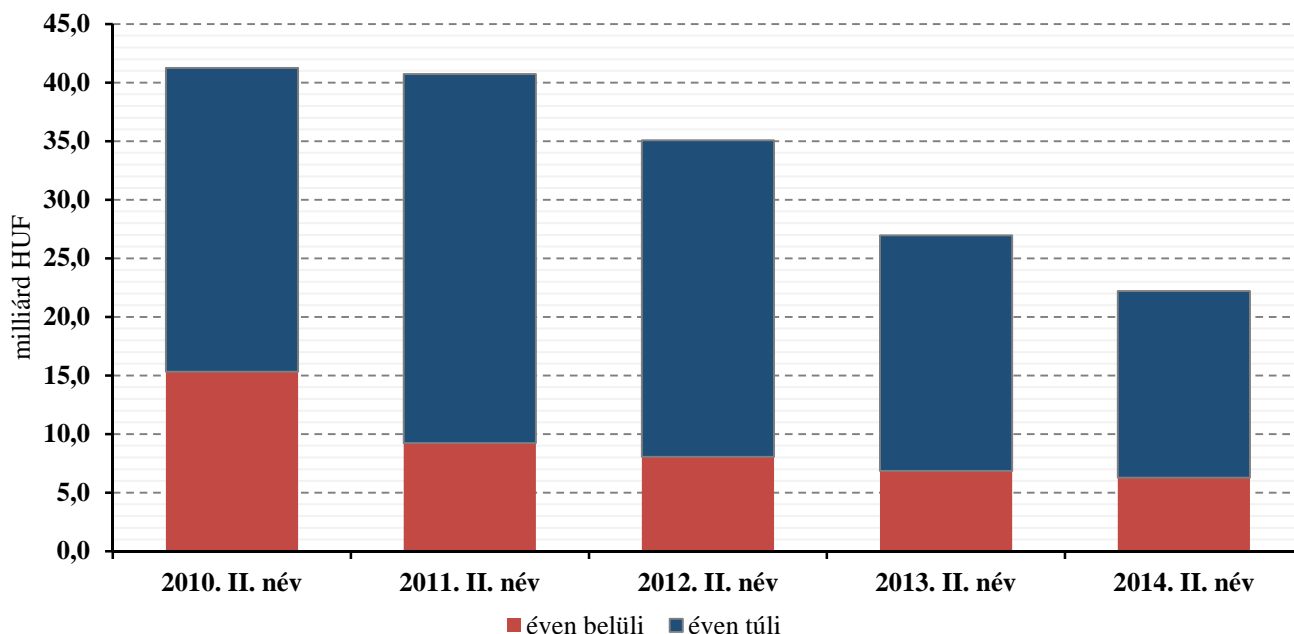
Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 64,5%,- 62,1% volt 2014 második negyedévének végén.

A mezőgazdasággal szemben az élelmiszeriparban a garantált hitelek esetében az éven túli lejáratú hitelek szerepe emelkedett, annak ellenére, hogy az állomány értéke nem változott előző negyedévhez képest. A vál-

tozást az éven belüli lejáratú hitelek okozták, mivel értékük 13,0 százalékkal 6,3 milliárd forintra csökkent. Ennek köszönhetően az éven túli hitelek aránya újra 80 százalék fölé emelkedett (17. ábra).

17. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratú ideje szerint**

Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 64,5%,- 62,1% volt 2014 második negyedévének végén.

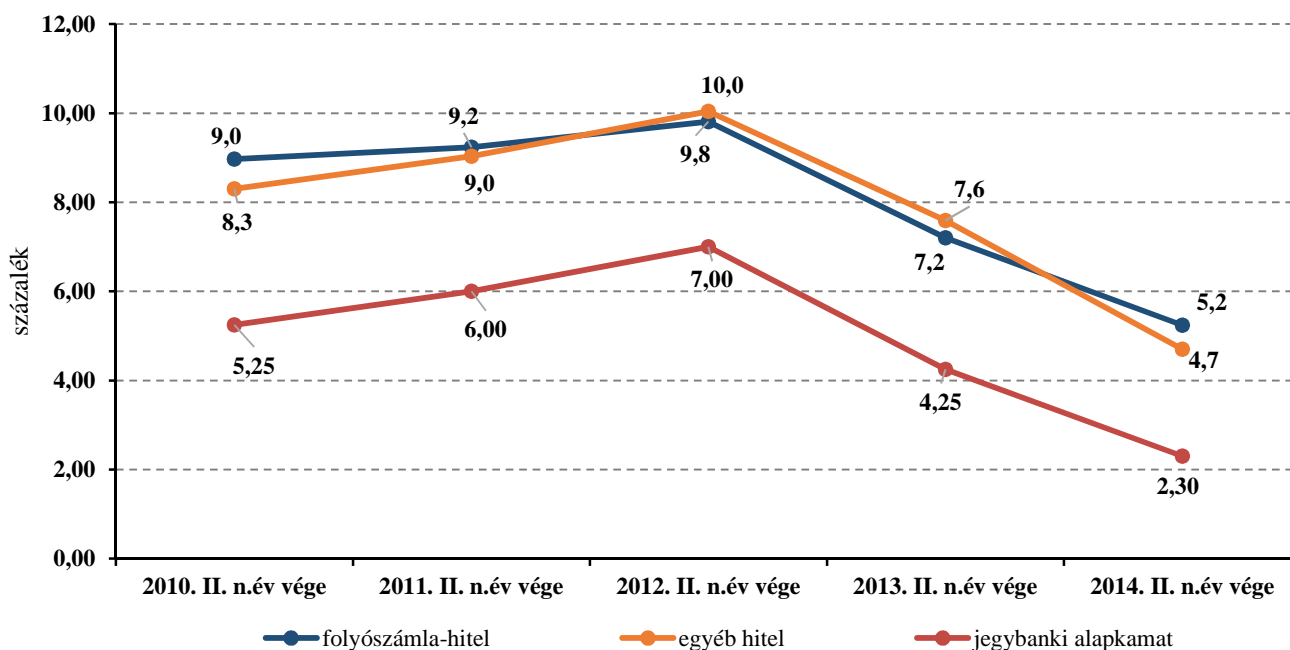
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

Az alapkamat mértékéről az MNB Monetáris Tanácsa dönt meghatározott időszakonként. Az alapkamat a kereskedelmi bankok és a központi bank közötti rövid lejáratú betétek és/vagy hitelek kamatát határozza meg.

A jegybanki alapkamat csökkentése 2014 első felében folytatódott, és értékét az MNB Monetáris Tanácsa 2014 második negyedévének végére 2,30 százalékban állapította meg. Az alapkamat csökkentése javíthatja az egyes nemzetgazdasági szektorok, ezen belül is az agrárszektor vállalkozásainak beruházási kedvét is.

A folyószámlahitelek átlagos éves kamatlába összhangban a jegybanki alapkamat alakulásával ugyancsak fokozatosan csökkent az elmúlt két évben. A forint alapú folyószámla-hitelek átlagos évesített kamatlába 2014 második negyedévének végén 5,24, míg az egyéb hiteleké 4,70 százalék volt (18. ábra).

18. ábra: Jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

EU referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módja a Bizottság 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatláb tagországonként, évente kerül megállapításra/felülvizsgálatra és

havonta kerül közzétételre. A magyarországi ráta korábban hosszabb időn keresztül nem, vagy alig változott, a 2013-ban elindult csökkenés folytatódott 2014 első negyedévében is, és jelenleg a ráta értéke 2,92 százalék, amely 0,53 százalékponttal alacsonyabb az év eleji értéknél (16. táblázat).

16. táblázat: A referencia kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU alaprátá (%)
2012. 03. 01.	7,48
2013. 01.01.	6,65
2013. 04. 01.	5,57
2013. 07. 01.	4,62
2013. 11. 01.	3,83
2014. 01.01.	3,45
2014. 04. 01.	2,92
2014. 05. 01.	2,92

Forrás: Támogatásokat Vizsgáló Iroda alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A Bizottság a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR¹ kamatlábat tekinti kiindulási alapnak.

Hiányos esetekben saját jogkörrel megállapítja azt, amelyet kamatfelárakkal módosít (17. táblázat).

17. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategória	Biztosítékokkal való fedezettség		
	<i>Magas</i>	<i>Általános</i>	<i>Alacsony</i>
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/Pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

¹ IBOR (Interbank offered rate)=Pénzpiaci bankközi kínálati kamat

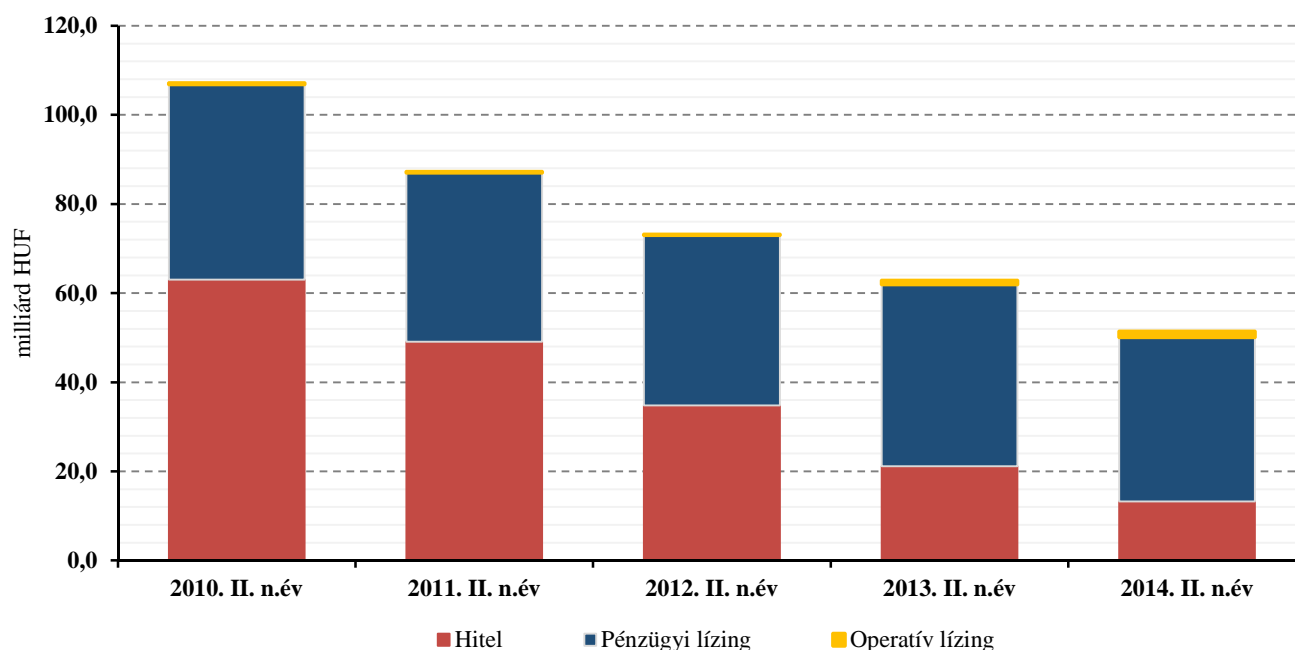
Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései

A mezőgazdasági új és használt gépek lízingcégek által finanszírozott állománya 2014 második negyedévében 52,5 milliárd forint volt, amely 3 százalékkal haladta meg az előző negyedévi állományértéket, illetve 17,2 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakára jellemző értéktől. Az elmúlt öt évben megfigyelhető tartós csökkenést a korábban kihelyezett nagy volumenű állományok visszafizetése okozta, hiszen az újonnan megkötött lízingszerződések száma folyamatosan nőtt az említett időszakban (20. és 21. ábra).

Az előző negyedévhez hasonlóan a használt mezőgazdasági gépek lízingjének aránya tovább növelte részesedését, a negyedév végére 21,3 százalékot tett ki arányuk a teljes állományon belül.

Az aktuális negyedévben is folytatódott az összes kihelyezésen belüli szerkezeti átrendeződés. A hitelek értéke 2,8 százalékkal 13,3 milliárd forintra csökkent, míg az operatív és pénzügyi lízing együttes értéke 4,1 százalékkal 38,1 milliárd forintra nőtt. A pénzügyi lízing tovább növelte részesedését, a második negyedévben elért 71,7 százalék 6,8 százalékponttal volt magasabb az egy évvel korábbi arányhoz képest. Az operatív lízing, ha minimálisan is, de folytatta bővülését, 7,4 százalékkal 1,3 milliárd forintra nőtt a kintlévőség értéke (19. ábra).

19. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek alakulása

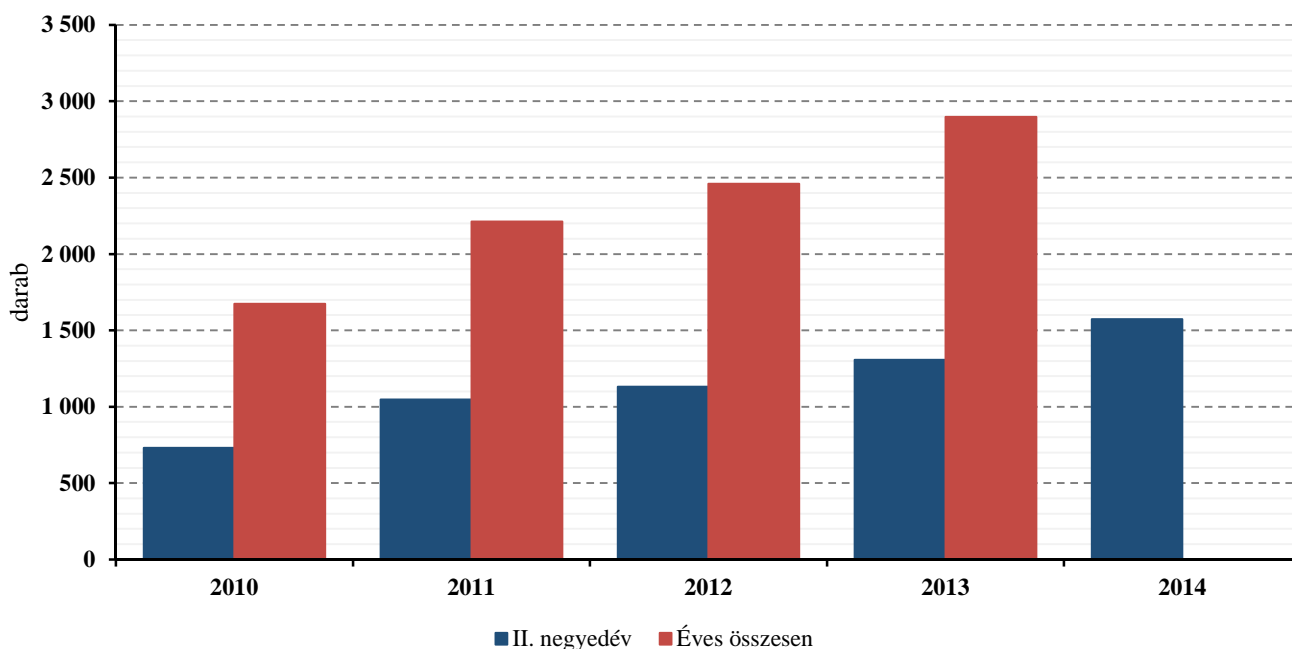

Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A lízingcégek mezőgazdasági szerződészáma 2014 második negyedévében továbbra is növekvő tendenciát mutatott, az elmúlt öt év azonos időszakának viszonyla-

tában. A negyedév végére 1573 darab szerződést kötöttek új és használt mezőgazdasági gépekre, amely 20,3 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakában jellemző értéket (20. ábra).

20. ábra: A lízingscégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

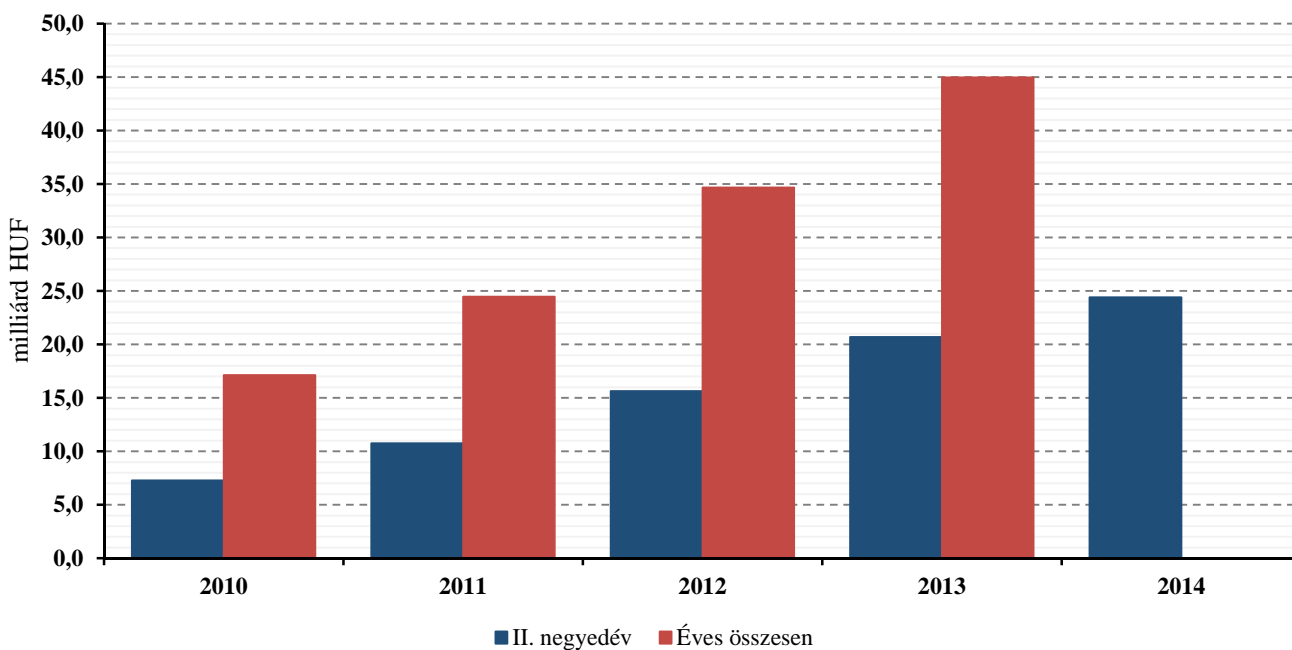
Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingscégek által finanszírozott összeg ismét növekedett, a 2014 második negyedévében kihelyezett 24,4 milliárd forint 17,9 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakára jellemző értéket. A finanszírozott összeg bővülésében az új mezőgazdasági gépek lízingje volt a döntő, arányuk a teljes finanszírozott összegben

belül 88,9 százalék volt az aktuális negyedévben (21. ábra).

A második negyedévben kihelyezett 24,4 milliárd forintos állományon belül 12,9 milliárd forintot tett ki az NHP mezőgazdasági géplízingsre igénybe vett része, amely az első negyedévi érték több mint hatszorosa volt.

21. ábra: A lízingscégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége

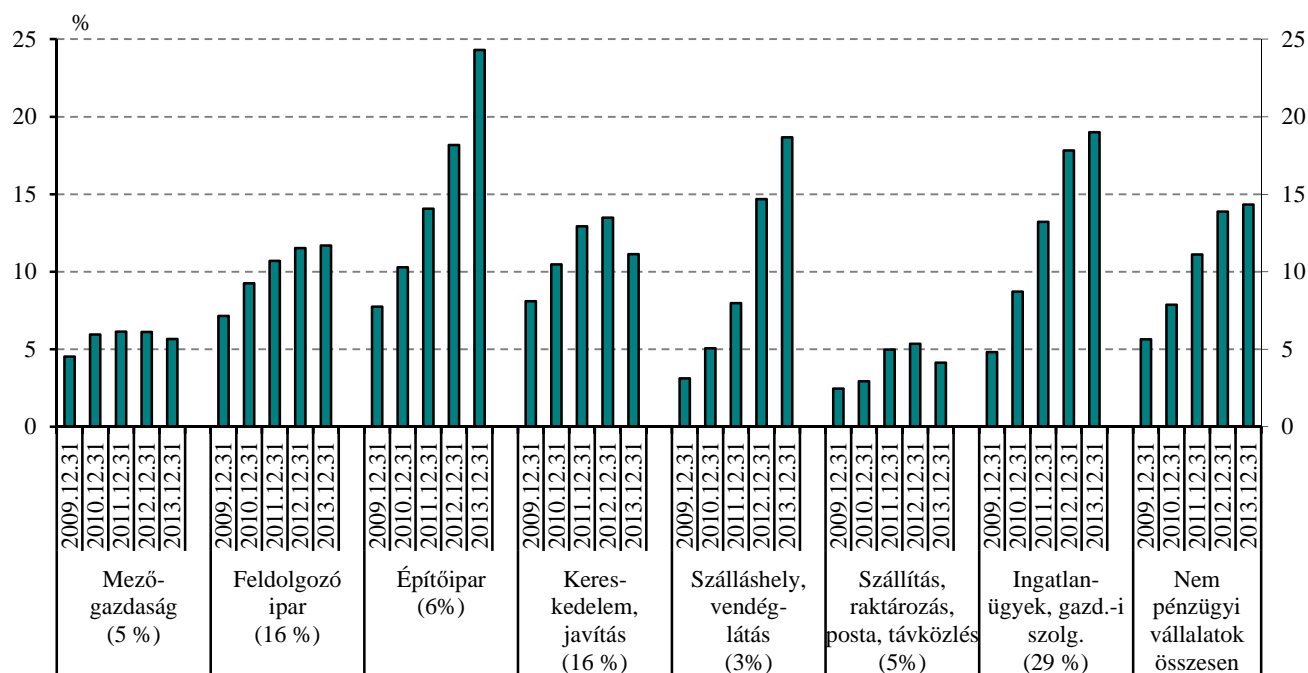
A hitelállomány fedezettsége egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

A mezőgazdasági vállalkozások hitelállományát jellemző mutató 2013. első félévében elindult növekedése megállt és az év végére 5,7 százalékra csökkent értéke, amely jelentősen elmarad az év közepén produkált 6,8

százalékos értéktől. Előző év azonos időszakához képest is pozitív változás indult meg, 0,4 százalékos javulást produkált a fedezettségi mutató az ágazatban.

A mezőgazdaság mutatójával az egyik legmegbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik. A kedvező irány egyik forrása az NHP, amelynek keretein belül a vállalkozások nagy száma kiváltotta korábbi kedvezőtlen hitelkonstrukcióját. Továbbá ehhez nagy mértékben hozzájárult még a növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások pénzügy helyzete, mivel számukra a támogatási rendszer egy stabil, tervezhető finanszírozási hátteret biztosít (22. ábra).

22. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2014. május

Megjegyzés: Az ábrán zárójelben az egyes ágazati megnevezések alatt a vállalati portfólión belüli, időszakvégi súly került feltüntetésre.

Kiegészítő táblák

18. táblázat: **MFB kedvezményes hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (állományok értéke 2014. 06. 30.)**

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	<i>Befogadott kérelmek</i>	<i>Jóváhagyott kérelmek</i>	<i>Befogadott kérelmek</i>	<i>Jóváhagyott kérelmek</i>
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,06	0,04
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,50	3,14	1,04	0,89
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,81	0,60
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,00	0,84	0,79
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	7,16	6,59
Sikeres Magyarorszáért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,60	11,53	1,60	0,79
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,03	16,79	0,49	0,27
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,96	0,00	0,00
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	7,74	5,82
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,30	2,67	29,54	21,50
Összesen	56,34	48,30	49,28	37,28

